

NAGYVÁRAD

Előfizetési ár: Vidéken egy óra 50 lei.
Nagyváradon: egy óra 40 lei

Főszerkesztő:

Felelős szerkesztő:

HEGEDŰS NÁNDOR MARÓT SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károly utca 6
(Szilágyi Dezső)-utca 6

A lakásspekuláció a kamarában

A belpolitikai érdeklődést Goga és Goldis királyi kihallgatása dominálja. Arról beszélnek, hogy a néppárt és a nemzeti párt között mégis csak készül valami kibékülés. Vannak, akik úgy vélik, hogy nagyszabású koalíció készül, a mibe bele akarják vonni a kisebbségeket is. Nem lehetetlen, hogy ez az oka annak a híresztelésnek, hogy a Brătianu-kormány hirtelen meg akarja változtatni eddigi szomorú kisebbségi politikáját és ebből a célból a prefektusokat Bukarestbe rendeli.

Nem tudjuk, igaz-e ez a híradás, de ideje volna, hogy bizonyos legyen. Nekünk különben régi meggyőződésünk, hogy a mai kisebbségi politika egy szép napon meg fog bukni és vele fognak zuhanni azok a tényezők is, akik ma a kisebbségek elnyomásával akarják karrierjük útját egyengetni.

A parlamenti ülések meglehetősen eseménytelenek. A szenátus színterén ismét megjelent Bianu szenátor és kiderítette, hogy a magyarok annak idején be sem eresztették a városokba a románokat. Bianu egyébként legújabb beszédében a lakásspekulációról beszélt.

— Erdélyben a katonatisztek és tisztviselők alig tudnak lakást kapni. Két példát hoz fel a lakásspekuláció illusztrálására. Temesvárott egy kétszobás lakásért 80.000 lei lelépési díjat kérnek. Kolozsvárott egy örmagtól 25000 lei lelépési díjat kértek és 1000 lei havibért egy szobáért. Kéri a belügyi és igazságügyi minisztereket, hogy a bérlők védelmére tegyék meg az intézkedéseket. Állítsák vissza a lakáshivatalokat Erdélyben és hozzanak új lakástörvényt. Ezután arról beszél, hogy Románia milyen előzékeny a kisebbségekkel szemben, holott a magyar uralom idején a románokat be sem fogadták a városokba. (!) Ezek a kisebbségek most a legnagyobb akadályokat gördítik Erdélyben a románok elé.

A „botcsinálta képviselők” cím alatt az Adeverul mai száma ezeket írja:

Ez a cím — botcsinálta — amit régen te a vigjátékoknak adtak, most átvonul a valóságba. Négy lemondott kamarai képviselőnk van és hiába követnek el mindent, nem tudják elérni, hogy lemondásukat elfogadják. Antonescu, Zierlsohn, Zigré és Andru urak nem akarnak többé képviselők lenni, nem jelennek meg a kamarában, helyük üres és a kamara a lemondásukat állandóan visszautasítja.

A többség részéről mást nem is várhatnak. Legtöbbjük jól tudja, hogy a választók akarata ellenére választották meg, felsőbb rendeleltre. Ennélfogva azt is vallják, hogy a képviselőnek nem is lehet szabad akarata sem és a parancsot neki is vitatkozás nélkül kell végrehajtania.

És minthogy a kormánynak bizonyára meg van az oka arra, amiért e négy képviselő lemondását nem akarja tudomásul venni, a Ház is így határoz. Pedig ez a visszautasítás a polgárok egész tömegét fosztja meg képviselőküldési jogától.

Különösen Erdély számára van ennek fontossága. A régi királyságban és Beszarábiában az egész megyére érvényes lajstromos szavazás folytán, a megve ak-

kor képviselve van, ha egyik másik képviselő hiányzik. De Erdélyben kerületenként szavaznak és csak egy-egy képviselőt választanak. Ha tehát egy ilyen képviselő hiányzik, úgy a kerület képviselete is hiányzik. Így van ez Zigrével és Andruval, akik már egy éve nem voltak a kamarában.

Minő joga van Vaitoianu úr csendőrei által megválasztott többségnek arra, hogy választókerületeket elüssön a képviselőküldéstől. Erre a kérdésre bájos felelni. Még az a szerencse, hogy egyéb kerületek nincsenek voltaképpen képviselve. Különben a választók méltatlankodása bizonyára kellemetlen formában nyilvánkoznék meg. (Adeverul.)

A bánati képviselők megjelentek Bra-

tianu miniszterelnöknél és arra kérték, hogy ne ratifikálja azt a határkiigazítási szerződést, amely Modos és Párdány községet elkapcsolja Romániától és Jugoszláviához csatolja, míg Zombolyát Romániához csatolják. Zombolya lakosságának nagy része sváb és magyar. Romániának tehát az az érdeke, hogy más, tényleg román lakta községet csatoljanak az ország területéhez. A miniszterelnök kiltásba helyezte, hogy a szerződés ratifikálása előtt beható vizsgálat tárgyává teszi a kérdést.

Illetékes helyről közlik, hogy a csatolt területek összes prefektusait Bukarestbe hívják, hogy közöljék velük a kormány intencióit az egységesítésre vonatkozóan és a kisebbségekkel szemben való politika tekintetében. Hír szerint az erdélyi és bukovinai karban jelentékeny személyi változások állanak küszöbön.

A német szociáldemokraták kiléptek a berlini kormányból

Oroszország négy korosztályt mozgósított?

Berlinből jelentik: Parlamenti körökben arról tárgyalnak, hogyan lehetne a polgári munkaközösséget megalakítani a német néppártból, a centumból és demokratákból. Az eszme a demokratáknál ellenállásra talál és Strésemann se mutat hajlandóságot.

A német birodalmi kormány helyeztet súlyosbítja a szociáldemokraták magatartása. A szocialisták azt követelik, hogy a kormány tanúsítson a szászokhoz hasonló szigort a bajorokkal szemben is. A szociáldemokraták a határozat meghozatala után kiléptek a kormányból. Ennek dacára a kancellár nem szándékozik lemondani. Kijelentette, hogy a távozók helyett más szociáldemokrata miniszterekkel fog tovább kormányozni. Az újabb kombinációk még ismeretlenek.

A birodalom több részéből jött jelentések szerint az elszakadási mozgalom egyre terjed. A szeparációt sok helyütt kiáltották. A Ruhr-vidéken a fosztogatások megszűntek, a nagyiparosoknak De gouttal folytatott tárgyalásai jóhatásuknak mutatkoznak.

Acheni jelentések szerint a szövetségi főbizottság megparancsolta az ottani szeparatistáknak, hogy a középületekből vonuljanak ki. A szeparatisták a felszólításra engedelmeskedtek. A kölni szeparatisták lefegyverzése a belga kormány parancsára történt.

A drezdai birodalmi védőrség bevonult Kemnitzbe. Rendzavarás nem történt. Kahr felszólítást intézett Strésemannhoz, hogy a közeledő télre való tekintettel egy millió aranymárkával indítsa meg az éhség elleni akciót.

Párisból jelentik: Stokholmi tudósítások szerint Oroszország négy korosztályt mozgósított. Az intézkedéseket Trockynak Lengyelország ellen mondott harcias beszédével hozták összefüggésbe. Zinevjev, a szovjet pétervári közgyűlésén még harciasabb szónoklatot mondott. Egyszerűen azt indítványozta, hogy Oroszország a német kommunistákkal egyesülve nyom-

ban támadjon. Budienni tábornok a többi vörös generálisokkal együtt helyeselte az indítványt.

A Daily Mail jelenti Coblenből, hogy Mathesz uralomra akarja juttatni az ideiglenes kormányt úgy a francia, mint a belga zónában. Az egyik rajnai csapatot repülőoszloppá alakították át, amelynek feladata, hogy a porosz hivatalnokokat egyik városból a másikba kergesse. A lap benyomása az, hogy Methesz vállalkozása igen nagyjelentőségű a helyzet kialakulására. A coblenci szeparatista vezér ugyanis azt hiszi, hogy néhány napon belül ura lesz az egész Rajnavidéknek és az egész vidéket a coblenci hatóságok alá helyezik. A berlini szociáldemokrata párt várható magatartásáról a Vorwärts azt írja, hogy a kormány a szociáldemokraták támogatására nem számíthat. A szociáldemokrácia azonban a kormánynak kívül sem mulasztja el, hogy éles határvonalat ne húzzon jól megfontolt harci módszerre és a kommunisták, illúziók között támolygó és képtelen államcsíny taktikája között.

Washingtonból jelentik, hogy Hughes államtitkár tárgyalta a washingtoni francia nagykövettel és kérte őt, hogy Franciaország korlátozás nélkül fogadja el a szakértői bizottság összehívására vonatkozó javaslatot. Amennyiben Franciaország nem járulna hozzá a javaslatához, Amerika felfogása szerint semmi értelme sincs a szakértői bizottságnak. A washingtoni kormány ragaszkodik a versaillesi szerződés pontjaihoz, amely lehetővé teszi a jóvátételi teher leszállítását. Ha a szakértői bizottság Franciaország hozzájárulásával megfelelő döntést hozna, akkor az antant számíthatna arra, hogy tényleg megkapja Németországtól a jóvátételt. A mostani körülmények között azonban az antant erre nem számíthat.

Párisból jelentik, hogy a német ügyvivő tegnap átadta a külügyminisztériumban kormányának jegyzékét, amelyben ki-
jelentik, hogy a német kormánynak nincs

módjában további áldozatot hozni a dologi szállítás folytatása érdekében.

Németország tehát megszünteti a dologi szállítását úgy a nagy, mint a kisantant számára.

A jegyzéket valamennyi szövetséges állam fővárosában átadták.

A francia kormány eddig még nem adott választ a német jegyzékre.

Kétszeresre emelkedett az ingatlanok értéke

Az utóbbi félévben ismét igen jelentékeny ingatlan-forgalom volt Nagyváradon. Minthogy az ingatlanok tulajdonképpen ma is alatta vannak a békeparitásnak, sokan fektetik be a pénzüket házakba abban a reményben, hogy a házak értéke még akkor is emelkedni fog, ha a leu a mai kurzuson marad meg. Ezeknek a számítása nem minden alap nélkül való, mert hiszen az ingatlanok ára az utóbbi évben legalább 100 perccel emelkedett, pedig a leu árfolyama lényegesen nem változott.

Itt közöljük az utóbbi félévben történt ingatlanforgalom kimutatását. Az első név az eladót, a második a vevőt jelenti. Az sz. betű azt jelenti, hogy szőlőbirtokról van szó:

Ruzicska Józsefné — Fajk Jakab és neje Gyár-utca 176. sz. ház 58.000 lei. Weiss Mihály — Grünberger és Várnai Gábor-utca 365. régi sz. ház 300.000, Nagy János és neje — Zsemberi Márta Dorongos oldal sz. 80.000, özv. Bádi Józsefné — dr. Fildán Viktor és neje Brătianu-u. 50. ház 83.000, Fodor Gyula — Gross Jenő Szt. János u. 444 régi sz. ház 120.000. Goldstein Lipót — Klein Ferenc Bányasor 16 165 ezer, Szentpéteri Pál — Bocza Miklós Franeia-sor 6. ház fele 30 ezer, Szánthó Lajos — Pogány János és neje Szt. Jeromos-u. 8 telek 40 ezer, dr. Morvay Zsigmond — dr. Lánffy József Ferd. kir.-ut 41. sz. ház 525 ezer, özv. Gűtck Józsefné — Braun Mihály Pece-u. 28. sz. 90 ezer, Jäger Ábrahám — dr. Kádár Elek Kolozsvári-u. 98 sz. ház fele 32 ezer, Codula Teodor — Szűcs Julia Körös-oldal szőlő föld 35 ezer, Székely János és neje — Végő Endre és tiz társa parcellázás a Csere-dűlőben 69 ezer, Husz Gyula és neje — Horgos György és neje Halász-u. 6. sz. 45 ezer, Pap István és neje — Kolompár Mihály és neje Madár u. 7. sz. 30 ezer, Katona János és neje — Zsófnyák János és neje krumpliföld parcellázás 100 ezer, Friedmann Emanuel — Weismann József Hármaz-u. 513 régi sz. 80 ezer, Braun Mihály — Serényi Dezső Szacsvay-u. 226. régi sz. 258 ezer, Neumann Zsigmond — Erber Dezső, a Rimanóczy-utcai palota kisebbik fele 950 ezer, Colmán Teodor — Darkó János Gyár u. 161. sz. 70 ezer, Stéplaki Sándor — Haliczky Viktor Varju-u. 10. sz. ház 35 ezer, br. Gierliczy István — Toperczer Tibor Gerliczy-utcai telek 35 ezer, Knauer Károlyné — Popa Mihály előjáró Alapi u. 13. sz. ház 110 ezer, Leher Lajos — Gottlieb Boris Szent János u. telek-rész 80 ezer, özv. Vecsey Sándorné — Guitmann Miklós, Berkovics Ferenc-u. 38. sz. 220 ezer, dr. Mártonffy Bodán — Berger Sándor és neje Kórház-u. 30. sz. telek 34.820 lei.

Dancs Ferenc — Dubla Pál Str. Promenadii No. 197. 80.000 lei, Simon Béla — dr. Bucico Corilan Str. Sf. Petru No. 690. 420.000, Moskovits Miksa és neje — Agrár Bank Parcel Tralan No. 6. 3.000.000, Kovács Imre — Linxinger Sándor Nilgesz-telep 110.000, Gámb János — Orbán Dániel Str. Sf. Jeromos No. 7. 70.000, Vadász Gyula — Bőriperi munkások egyesülete Str. Salcilor No. 447. tíres telek 150.000, Krisan József — Miklósi István Str. Salcilor No 19. telek-rész 25.000, Des Eche-rolles Crusper Gilbert — Andrányi Károly és fiai Várház-u. 275.000. Singer Sámuel — özv. Oláh Jánosné Pace-utca 13a) szám 170.000, Marozsán János — Singer Sámuel Str. Szőlős No. 27. 190.000, Fábri József — S. A. Grünstein pentru industria lomului Str. Pr. Carol No. 23. 950.000, Surányi Gyuláné — Weinlich

Mária Str. Promenadii No. 38. 100.000, Bitó Ferenc — Husár Ignác Str. Pavel 30. I. kerület 70 ezer, Gedeon Mária és birt. társai — Ujhelyi Berta Str. Cosbuc No. 17. 440 ezer, Molnár Sándor — dr. Mangra Demeter Törökly-mérő sz. 150 ezer, Steiner Adalbert — Simon Béla Str. Vlahuta No 17. 225 ezer, Berger József — Marozsán János Iskola utca 140. 100 ezer, dr. Adorján Ármán — Hillinger Márton és Klein Dezső Str. Alexandri No. 423. 440 ezer, Mészáros Imre — Pálna Nicolas Dorongos-oldal, sz. 56 ezer, Valek Anna — Kiss Márton Str. Caramidarilor No. 939. 50.000, Deutsch Ármán — Zsuhva József Arvaház-utca 886. szám 100 ezer, Crisan Virgil — Nemes Flórián Temető utca 12. szám 120.000, Grünwald Ármán — Notzen Sámuel Str. Baros No. 5. 200 ezer, Sándor János — Dézi István Melyárok 42 ezer, Morgenstern Zsigmond — Altbach Dávid Str. Cuza Voda No. 41. 350 ezer, Bauer Hermann — Steiner Ignác Str. Cuza Voda No. 82. 180 ezer, Dézi István és neje — Dubai Manó Str. Randunel 16—8. sz. 80 ezer, dr. Várnai Ferenc — Klein Vilmos Str. Nicoles Jorga No. 10—29. 1.000.000, Varga Miklós — Andrista János és neje Aranyhegy, sz. 50 ezer, Steiner József és neje — Onut Joan és neje Str. Ladislau No. 58. 500 ezer, Gárdag Ióna — Ruzicska József és neje Str. Liget 105 ezer, dr. Weiss Sándor — Sütcs László Str. Petőfi 220 ezer, özv. Homorka Józsefné — Cocea Joan Str. Téglavető No. 2. ház, 140 ezer lei.

(Folytatjuk)

Az oktoberista-ügy a magyar minisztertanács előtt

Ébredő és antiszemita volt-e Ruppert? — Érdekes sajtóper a budapesti törvényszéken

Budapestről jelentik: Megirtuk, hogy a budapesti ügyészség eljárást indított az oktoberista-vacsora résztvevői ellen. Az igazságügyminiszter a tegnapi minisztertanácsban ezt a bejelentést megtette. Az eljárás megindult a vacsora résztvevői ellen akiknek magatartása — ugymond — a miniszter — politikai körökben annál inkább is bántóbb volt, mert éppen Tisza meggyilkolásának évfordulóján ünnepelték a forradalmat. Ugyancsak tegnap tárgyalták a budapesti törvényszéken azt a sajtóper, amely Gyallay Mihály és Ruppert Rezső között van. Gyallay az ébredők hivatalos lapjában megírta, hogy Ruppertet Debrecenben ébredő programmal megválasztották és az, már mint Ruppert, később az ébredők ellen fordult. A tárgyaláson törzskönyvvél is igazolták, hogy Ruppert a veszprémi ébredőknek alelnöke volt és nyílt levelében az antiszemitizmust hirdette. A tárgyaláson Pusch Ödön, a veszprémi főgimnázium igazgatója azt vallotta, — Ruppert tagadásával szemben — hogy Ruppert ébredő volt, az ébredők választották meg, amikor Debrecenben a zsidók ablakait beverték, — mondotta — azt Ruppert antiszemita beszédeinek hatása alatt tették. Fodor Ferenc dr. az ÉME főtitkára azt bizonyítja, hogy Ruppert a veszprémi ébredők vezére volt.

* A férfi-szabó iparosokat értesitem, hogy az őszi évadra raktáramat BÉLÉS-ÁRUKBAN dusan felszereltem, melyeket meglepő olcsó Engross árakban árusítok SZÉKELY posztó és bélésáruháza Strada Avram Janku (Kossuth-utca 5.)

Női bőrkalap

női bőrkestyű és női mellény ajdonságok ismét érkeztek az

Old-Englandba.

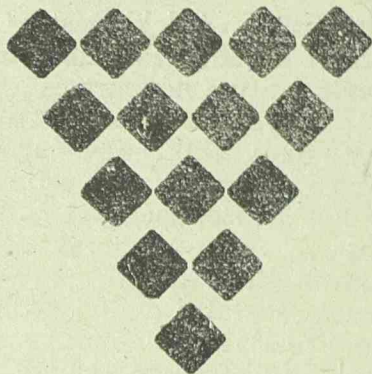
flaneleket, vásznakat, férfi és női kosztüm és kabát kelméket, bélés árukat.

CEZARINA

világszenzáció

DORIAN

Filmszínházban

Rendezte:

Joe May.

Főszerepben:

Mia May, Michael Bohnen

I. rész:

ma, vasárnap
utoljára.

Rendes helyárák!

KELLER
áruházában, Str. Avram Janku
(volt Kossuth-utca) 8. szám.

Hölgyeim

csakis olcsón vásároljanak

A posta

Irtá: Lovassy Andor.

Mindig csodálattal és rokonszenves szeretettel tekintettem a postásokra. Az a fontos szerep, melyet egy állam gépezetében ők töltenek be, úgy erkölcsi, mint közgazdasági szempontból elsőrendű.

Csodálom az ő közhasznú működésüket, munkabírásukat különösen sátoros ünnepek alkalmával. A Karácsony és a Husvét, hajdanában az újév első napja, valóságos nagy hadgyakorlat számba ment. Mikor más tisztviselőnek egy heti nyugalomra és pihenésre volt kilátása, a postások akkor dolgoztak leglázasabban, sokszor emberfeletti erővel és igyekezettel. Tisztelettel és elismeréssel kellett levenni előttük a kalapot, mert mindenik, becsületesen megállt a posztón.

Különösen a magyar posta vivta ki az egész világ előtt az egri nevet, ő nyerte el a pálmát.

Üdvös és egészséges intézményeit átvette az európai művelt államok majd mindenike, köztük a francia, az angol és a német. Jellemző a magyar posta lelkiismeretességére és pontosságára egy régi, de talán igaz adom. Elmondom:

Egy mezőúri parasztembernek a fiát besorozták katonának és elvitték Tarnopolba. Sokáig nem irt a fiu, de egyszer rászánta magát a levélírára és a borítékot így címezte meg:

„Ides apámnak, Túron.”

A magyar írás miatt elküldték a levelet Magyarországra, itt a sok Túr közül Mezőúrra expedálta a mozgóposta.

Meg is érkezett a levél. Egy napon aztán felment az öregedő parasztember a mezőúri postára és magát meg nem nevezve így szólott a postafőnökhöz: — kérem alásan, nem jött a fiamtól levél?

A tisztviselő felvette az asztaláról a tarnopoli levelet és azt felelte, hogy igen is jött; tessék, itt van!

A paraszt felteszi a pápaszemét, elolvassa címét, megnézi a belsejét is és így kiált fel: — Hát honnan tudta meg az ur, hogy ez a levél nekem szól és az én fiam írta?

— Hát édes öregem, ilyen marha embernek, aki a nevét se mondja meg, mikor egy levelet keres, csakis annak lehet ilyen marha fia, aki az apja nevét se írja fel a borítékra.

Szóval a tarnopoli levél illetékes helyre kézbesítve lett. De annyival inkább kézbesítették a jól címzett levelek, a csomagok pedig gyorsan és a mi fő, érintetlenül jutottak el rendeltetési helyeikre. Ritka volt a panasz, mint a fehér holló.

Az utalványokat is, megérkezésük napján megkapták a címzettek, ki is fizették azt rögtön, késedelem nélkül.

Nem akarom ezekkel az idézett és követendő fényes példákkal lekicsinyelni a mi postánkat, a román postát; de igenis, az állam érdekében, rá kell hogy mutassak azokra a hibákra és mulasztásokra, melyekért a közönség nagy tömege jogosan és elkeseredve panaszkodik.

Hiszen a világháború előtti időben Románia postája sokkal jobb, sokkal megbízhatóbb volt, mint most, mikor tiszteres munkaerővel dolgozik.

Méltóztassanak visszaemlékezni csak a legközelebbi panaszokra és szigorú vizsgálatokra, melyek alapos és tömeges panaszokra rendeltettek el. Méltóztassanak visszaemlékezni az amerikaiak panaszára, a dollárral bélelt és kifosztott levelekre, a felbontott értékes csomagokra, az utalvány-hamisítókra, kik nem is tízezrekkel, hanem milliókkal károsították meg az államot.

Legújabb az újságok kézbesítéséért van száz és ezer panasz. A vidéki postások

egyrésze, — tisztelet a kevés kivételnek — egyszerűen lidibusznak és más közcélra használja fel az újságpapírost, de nem kézbesítik azt soha a címzetteknek. Sokszor már a mozgóposta se adja le a hírlapcsomagokat és így nap-nap után jönnek a reklamációk a kiadóhivatalokba és lassan-lassan, türelmüket veszítve, elvadulnak az előfizetők és a lapok egy részének, a postások miatt előbb-utóbb meg kell bukni.

És az újságsikkasztók nemcsak a magyar, hanem a román lapokkal is így bántanak el. Ebben az egyben egyenlő mértékkel mérnek.

Hát ezeknek a rettenetes és türehtelen állapotoknak, vasszigorral, esetleg detektívek, vagy ellenőrök igénybevételevel is, mihamarább véget kell vetni; mert ez a garázdálkodás rontja az állam presztízst és homályt vet magára az államra.

A posta becsületessége egy országnak a becsülete, tisztibotj az melyet beszenyyezni nem szabad és aki apró piszkokkal és visszaélésekkel mégis sarat akarna rá dobni, arra kérlelhetetlen szigorral sujtson le a felsőbbség és a büntető törvény. Tapsolni fog érte a nagy közönség.

De példát kell statuálni, elrettentő példát, hogy a „postás becsület” előtt ismét tisztelettel vehessük le a kalapunkat.

*

Aztla kifogást emelheti ez ellen valaki, hogy a baj csirája ott van, mert kevés a munkaerő és sok a fiatal és gyakorlatlan ember és leány, kik nem tudnak dolgozni olyan gyorsan, mint a régi öregek.

Ez nem kifogás; mert nem a gyorsaság, hanem a megbízhatóság ellen van

Hogyan készül Nagyvárad jótékonyága a tél nyomora ellen

II.

A Gyermekebarát Egyesület

Nagyvárad legrégibb jótékony egyesülete, melyet még Ritoók alapított. Eredetileg a Hegyőri jövő, rongyos, éhes gyermekek felruházása, élelemmel ellátása, tulajdonképp tehát csak iskolásgyermekek istápolása volt a Gyermekebarát kitűzött célja. Am ma lehetetlen többé így megszorítani a dolgokat. A nyomor oly általános, hogy pusztán azért, mert kinőtt a gyermekcipőből: nem lehet elfordulni tőle, főleg azoknak nem, kiknek nem eszik lelkéhez minden, ami emberi szenvedés, inség: már oly biztos, kiegyengedett utat talál! A rongyokba burkolt sorsüldözöttektől senki sem kérdezi itt, hogy milyen nyelven sirják el panaszukat és hogy milyen Istent hívnak segítségül. Faji és felekezeti megkülönböztetés nélkül osztják az irgalmasság áldásait finom, gyöngéd kezek, sőt oda is juttatnak, ahonnan senki se szőlhatja őket, ahol a tikkadt szájakra hangfogót rak a tiltakozó szemérem. Kinyomozzák a néma sarkokat, hol a háromszobás hivatalnoknyomor tördeli kezét kétségbeesetten a fűhérműtlen, nincstelen, leplezett inség fölött: és senki nem kérdeve, hálálkodások elől megfutva lerakják a könyörület melegétől izzó ajándékaikat.

Az egyesület ez évi programja felől kérdést intéztünk Reismann Mórné elnökhöz, aki készséggel adta meg az óhajtott felvilágosítást.

— Legelső dolgunk a ruhakiosztás — válaszolta közvellen hangon a jótékonyágáról városszerte ismert urinő — és már hozott is karján egy nagy nyaláb ruhaneműt mely még a végbehajtogatott szövetek bolti-szagától illatozott. Izléses, jóminőségű, flanel fiúingek, erős szövetnadrágok, formás szabású cipők és prima

panasz és pedig alapos, jogos panasz. Akit a postához felvesz az állam és tisztikarába besoroz, annak legelőször is az előéletét és jellemét nyomoztassa ki és tegye próbára; mert az állami tisztviselők emez elit-csoportjába, csak tiszta karakterű egyéneknek lenne szabad beosztani, hiszen itt naponként millió és millió értéket, millió és millió pénzforgalmat bonyolítanak le. A postások kezébe van összpontosítva az ipar, a kereskedelem, a kül- és belfölddel való levelezés, szóval egy ország vérkeringése, melyet paccerekre és lelkiismeretlen egyénekre bízni nem lehet.

Az állam bőségesen ellátta tisztviselőikkel a nagyobb vidéki városok és gócpontok postahivatalait és úgy a tisztviselői, mint az altiszti személyzet megfelelő arányban áll a megnövekedett forgalommal. Példa reá maga Nagyvárad, hol ezelőtt huszonöt, harminc esztendővel tíz-tizenkét tisztviselő bonyolította le a forgalmat becsülettel, szorgalommal és fennakadás nélkül, most pár száz alkalmazott dolgozik szünet nélkül. A munka ellen nincs is számbavehető kifogás, de igen is van, a fentebb elősorolt visszaélések és bajok miatt, melynek orvoslása, első sorban magának a tisztviselői karnak az érdeke. Nekik kell figyelemmel kísérni azokat, kik nem tiszta kézzel dolgoznak, kik csomagokat, leveleket dézsmálnak meg, hírlapokat sülyesztenek el, szóval a kar régi jó és tiszta hírnevére homályt borítanak.

A felettes hatóságoknak is tessék ezeken a dolgokon komolyan gondolkodni, tessék a megbízhatatlan és rozsdás csavarokat kidobni a gépből, mert ha tovább is ott maradnak, maga a gép is szétrobban

kivitelü barchet leánykaruhák kerülnek elének a szalon-asztalkára, egész a karácsonyi angyaljárás illuzióját keltve. (Csak a cipőkészlet 30.000 leiót emésztette fel az egyesületnek! . . .) Ezidén háromszáz gyermek részesül a meleg cipő, kétszáz a tartós ruha jótéteményében. A varratási költséget maguk a tagok adták össze.

Ruhakiosztás után újabb tanulmányutra indulnak az iskolákba ezek a nagyszerű asszonyok. Az elnöknővel együtt sorba veszik a gyermekeket s amelyik közülük még karácsony multán is rongyos, könnyen öltözött, azt pótlólag nyomban felöltöztetik.

Mialatt a rendelkezésünkre bocsátott adatokat memorizáljuk, az elnöknő érzésteli hangja könnyes aláfestéssel szólal:

— Volt egy megható esetünk a közelmúltban — mondja. A velencei közép-utcai iskolában jártunk épp. Láttunk egy kis leánykát, frissen mosott-vasalt, tiszta fehér nyári ruhácskában. Érdeklődésünkre megláttuk, hogy a gyermek az egész iskola legjobb tanulója, kedves, szerény kis teremtes, anyja naponta ölben, ugyanilyen tisztán a kendője alatt hozza be és viszi haza, mert a kis tudósnak nincs se cipője, se harisnyája, nem teheti le meztelen lábait a hideg kövezetre! . . .

Bizony, a kultúrának vannak nagyszámmal ilyen névtelen, akadályt nem ismerő harcosai és a velencei inség akés elszánt, mondhatnám történelmi asszonyát méltán illetné ugyanaz a hagyományos tisztelet, dicsőség, mely a római Grachusok anyjának jutott osztályrésze!

A tág perspektívára nyíló példa után érdeklődünk a háború idejében, anyagi okokból megszűnt Napközi Otthon felől is. Kérdésünkre azt az információt kaptuk, hogy az intézmény újjászerveve,

Cipészek és
csizmadiák
figyelmébe!

Mandel, Traub és Erdős

bőrkereskedése és cipőfelszereléskészítése feltűnő olcsó árban árusítja az összes bel- és külföldi bőrárakat, továbbá szakszerűen és gyorsan készít mindennemű cipőfelszerést.

Strada Avram Iancu (Kossuth-utca) 16. sz.

dec. 1-én ismét megkezdte áldásteli működését. A Napközi Otthon célja, hogy a távollakó, szegénysorsu gyermekek ne legyenek kénytelenek szabad idejökben az utcán csavarogni, hanem az otthon fűtött helyiségeiben, felügyelet mellett végezhessek napi tanulmányaikat. A pártfogolt gyermekeket az egyet fogja élelmezni, mint ahogy eddig is gondoskodott lehetőségeihez mérten a leginkább segélyre szorult aprószenetek táplálásáról. A Napközi Otthon megnyitására az izr. Népkönyha ugyancsak jótékony intézménye ad továbbra is ebédet igen méltányos áron a Gyermekebarát védenecinek.

Ezenkívül foglalkozik az egyet a közönség köréből jövő humánus ajánlatok közvetítésével is. A jószívű jelentkezőket evidenciában tartja és pártfogoltjai közül megállapodás szerint kiutal hozzájuk 1—2 gyermeket napi, vagy hetenként egy-kétszeri ebédre.

Még távolabbi körvonalakban, de a remény valószínűségeivel kecsegtet a háboru idejében megszünt patronázs újbóli fölléltatása is. A gyermekhalandóság réme mellett szorosan lépést tart a gyermek-züllés szörnyetege, sőt szociális következményeiben amannál talán még fenyegetőbb. Bizunk benne, hogy az illetékes hatóságok szimpátiával fogadják és támogatják a Gyermekebarát-egyesület nemes intencióját és hozzásegítik, hogy eddigi működési körét ezzel a társadalom erkölcsiségét és biztonságát célzó intézménnyel egybekapcsolva kibővíthesse.

Ezzel szemben a társadalomnak is ki kell vennie a nagyszerű akció pártfogolásából a maga részét. Csekély évi 20 lei tagdíjjal ugyan ki ne járulna hozzá szívesen a gyermeknyomor, az ijesztő mérvben növekvő gyermek-züllés megakadályozásához? Elég egy néhány soros nyílt levelezőlap, egy cím, vagy egy telefon-benevezés dr. Lévai Béla Rimanóczy-utcai irodájába és az egyesület vezetősége minden további kényelmetlenségtől megkíméli a jószívű jelentkezőket, kiknek csak ezt a régtől fogva ismert igazságot tarthatjuk szembe elé:

— „Kétszer ad, aki gyorsan ad! ...

Gulácsy Lajos dekadens festőnél

A múlt évtized elején Budapesten feltűnt egy fiatal festő, akinek képei öndíló irányzatot árultak el s aki a festés irodalmi lehetőségeit aknáztá ki. Kiválva az anyagelvű századból, írja egy kritikusa, lelke tartalmát öntötte festményeibe. Ez a fiatal festő eleinte a fiatal festők, költők és írók egy érdekes csoportját gyűjtötte maga köré, térsaságába jártak: Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, Kárpáthy Aurél, Cholnoky László, Balla Ignác, Márkus László, Czigány Dezső, Márfly Ödön, Erdei Viktor, Csók István, Olgyay Ferenc, Lehel Ferenc. Gyakran járt a Baross-utcai társasághoz Kiss József és Andrássy Gyula gróf és felkereste a szűz-utcai műterem lakóit.

Gulácsy eleinte vidéken rendezett kiállításokat, de a zordon képek nem tudták megfogni az embereket, a festményekről a terheltség levegője áradt a nézőre. Nagyváradon sikerrel járt a Gulácsy-kiállítás, amelyet Erdei Viktorral együtt rendezett s ezért Váradot megkülönböztette a többi várostól. Egyszer, írja életrajzírója, Nagyváradon erősen készült a kiállítás megnyitására s egy saját tervezett okirat-tekercset akart átnyújtani dr. Miskolczy Ferenc főispánnak, amelyben prédikátumokat sorolva fel, megemlékezett családjuk közös törzséről. Az okmányt függő pecséttel látta el s gondosan pálnázta, olajfoltokkal tarkította és gyertyával fűstölte be. A gyertyaláng lyukat égetett a pergamentbe. Gulácsy a tekercset kezében tartva, izgatottan sőtálva várta, hogy a főispán odaérjen és nyújthassa neki az okiratot. Hirtelen megjelent a főispán kíséretével, nyomában a közönség. Gulácsy képei előtt meg sem állottak, meg se látták. Azt magyarázták Gulácsynak, hogy Miskolczy Ferenc izlése ugyanolyan, mint Tisza Istváné s a főispánnak már Rippl-Rónai képei se tet-

szenek, azért szaladt át a kiállításon. Dutka Ákosnak az életrajzban tett közlése szerint Gulácsy bosszura gondolt, arra, hogy leszámol az egész Miskolczy-családdal. Fáklyás csatlósokkal megrohanta s kiirtja a familiát. „Most jön a firenzei temetés”, üvöltötte Bölöni György s erre a bosszúállás vidám farsangi menetté változott, amelyben Gulácsy mint pap szerepelt.

Gulácsy apja főmérnök volt, aki a Máv igazgatójával összeeszködölve, otthagya állását, nyugdíjgényéről is lemondva. Özvegye nagy nyomorban nevelte fiát, aki különös című képeket festett, amelyek nem keltek el. Sokat járt külföldön, kopálva és nélkülözve. Ő volt az első dekadens festő, aki ugyan nem tudott stílt diktálni, de tehetsége volt. Mindent végig csinált a dadaizmusig s tragikus pályafutása zárt és teljesebb mindenkiénél. A sikertelenség felőrölte szervezetét s idegeit s ő bevonult a klinikára, ahol még egyideig dolgozott. Tavaly az Ernst-muzeumban rendeztek kiállítást megmaradt barátai, amely teljes képet adott művészi pályafutásáról.

Meglátogattam a schizofréniás festőt magaválasztotta tartózkodási helyén. Közölték velem, hogy szereti, ha meglátogatják, de kevés a barátja. Anyja meghalt a szegényházban, környezetéből Elek Alfréd költő meghalt a tébolydában, Balog Lajos, Huszár Vilmos öngyilkos lett, Andorkó Gyula, a krakéler Adonisz, két öngyilkos kísérlet után meghalt, Kondor Sándor és Cserna Rezső sorsa közös lett Gulácsyval. Csak Lehel Ferenc tartott ki mellette, aki könyvet is írt róla, amelyet a barátság diktált.

A XII. szobában találtam Gulácsyt, a fal mellett feküdt.

— Lajoska — mondtam — felismersz?

Reám nézett. Arca pufók, kövéres, a sok fekvéstől és a rendszeres táplálkozástól. Csupa vídamság és kedvesség.

— Igen, — feleli.

— Emlékszel Párisra?

— Oh, az nagy dolog, Párisban egy félévig.

— Nem kívánsz dolgozni?

— Más helyen dolgoztam, az A-ban, ott igen. Itt, e helyen, feküdni jó.

A fizikai jóérzés látszik arcán s mozdulatán, amellyel betakarta magát a meleg, puha, fehér pokróccal.

— Juhász Gyula — mondta — Juhász Gyula mit csinál?

— Juhász újságíró Szegeden, már nem tanár, szerkesztő.

— Itt volt velem, mikor ... igen ... hiszen tudod ... azután újra visszajött ide ...

— Tudom, el akart bucsuzni az élettől. Mos. verseket ír, a Nagyvárad közölt tőle néhány verset, meg a Tavasz, Tabéry szépirodalmi lapja.

— Dutka hol van?

— Dutka? Miniszteri tanácsos a külügyben.

— Hát Gulácsy Irén mit csinál Nagyváradon?

— Rokonod?

— Talán igen. Mi beregmegyeiek vagyunk. Ő ir, tudom, mondták nekem, hogy ő az igazi író. Hozzá írt valamit.

— Itt Magyarország közli a novelláit, hozok belőle.

— Emlékeznek még reám?

— Nem felejtettek el, itt is tudják, ki vagy! Kiállításod az Ernst-muzeumban nagy esemény volt.

Kalmár Béla tenorista lép be, hozzá fordul:

— Egy Gluckot énekeljen el.

Kalmár elénekli a recitativót egy Gluck-ból. Gulácsy szeme felvillan s hálsán köszöni a dalt.

— Csak jöjjetek, — mondja gyermekes örvendezéssel a fantasztikus festő. Messziről is intget még utánunk, míg bezáródik mögöttünk az ajtó.

Szüts Dezső.

Londonból

Őszi szövetalm megérkeztek!

Előrendelő munka — olcsó szállá árak!

Hackmayer uris-
szabó
Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 2. sz.

Próbálja meg, nem bánja meg!

ha ruháját **DÁVID és KOHN** uris-
szabóknál, Str. Alexandri (Telki-u.) 4. szám
alatt készítteti legizlésebb kivitelben, az
alatti árak mellett:

Árjegyzék:

Zakó öltöny	800 Lei
Felső té	
Raglán	700 Lei
Ujastier	
Téli kabát sima	800 Lei
Téli kabát Hamilton v. Lord	900 Lei

Estélyi ruhák jutányos árban, a legszebb kivitelben

Ujdonság, ami még eddig nem volt

GRACIA

UJ FÉNYKÉPÉSZETI MŰTEREM

Reg. Ferdinand (v. Rákóczi-ut) 23. sz.

(Steiner-ház)

megnyílt!!

1763

Árjegyzék.

Alatti olcsó
árak szerint **készülnek méret után**
a kiválasztott divatszalon szerint min-
den igénye-**terföltönyökraglán**
ket kielégítő-**átmeneti- és téli kabátok**

Gergely Gyula uris szabóságában

Bulew. Regele Ferdinand 55. sz. alatt.

1. Fekete st. szürke barna és egyéb színű félgyapju erős anyagból sacco öltöny méret nagysága szerint ... Lei 1850 től 1980-ig
2. Sima és különböző színekben, tisztá gypju anyagból sacco öltöny, méret nagysága szerint Lei 2200 től 2350-ig
3. Divat színekben, I-a gypju anyagból sacco öltöny, méret nagysága szerint ... Lei 2780 től 2930-ig
4. Különböző kifűző külföldi divat anyagból sacco öltöny, méret nagysága szerint ... Lei 3280-től 3500-ig
5. Átmeneti, raglán és télikabátok 1750 Léltől feljebb
6. Egész finom anyagból talon vagy különleges darabok megegyezett árban készülnek!

NŐI KABÁTOK

női ruhák, gyermekruhák, mélyen le-
szállított árban kaphatók

Modell Áruház

Str. Vlahuta (Szent János-u.) 6.

Saját érdekébea keresse fel

Hajnal és Rózsa

áruházát, J. Vulcan (Nagy Sándor)-u. 1.

Női szövet, kabát posztók, valódi rum-
burgi vásznak, damasz aszta neműek, fi-
nom siffonok, vásznak, bélésárak, függőny
és ággyterítőre selyem „Tuszor” és ezer
féle cikk érkezett. Nagy raktár paplanokból

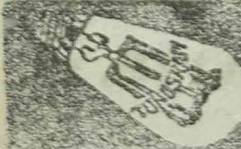
LEGELEGÁNSABB

öltöny, felöltő
és télikabátok

HORBÁTZ

urisabónál készülnek

Str. Gen. Mósolu (v. Mezey
Mihály u. 4. a sarok üzlet.

TUNGSRAM

A legjobb villanylámpa!
Mindenütt kapható!

Homokóra

Irja: Pálffy György Irén

Kabaré a siralomházban

Olvasom valamelyik külföldi lapban, hogy Newyorkban, a Sing-Sing fegyházba legközelebb bevezetik a radiotelefon-hirmondót. Ez a fegyház arról nevezetes, hogy csupa rablógylkos és méregkeverő urak s asszonyok várják benne, Edison, Tesla, Volta, Ampère és Ohm szellemének jóvoltából a villanyos-guta ütését. Hát ezeknek a mulattatását célozná a radiotelefon.

Az ember megáll gondolkozni. Mit akarhat furcsa gesztusával Amerika, az örökös kalmár? Hiszen eddig amit onnan láttunk, az mind merő számítás, kétszerkettő: üzlet volt. Maga a világháború is.

Hon-

nan most egyszerre ez az érzelmesség?

Szinte azt lehetne mondani, hogy a kufár Ujvilág utólag mégis magához-döbönt. Talán expiálni akar tömegesen valami vétet, amit tömegek ellen követett el. De ha így áll a dolog: mért kezdi épp a gonosztevőkön? Azokon a gonosztevőkön, kiket méltónak ítél — régóta tudjuk — minden kivégzési nemnél kínosabb hatálattal, az elektrokúcióval kipörkölni a társadalomból?

Bizony balkezes ez a gyakorlatlan humanizmus nagyon! A gyilkos urak és asszonyok maguk is csak ezt mondhatnák, ha megszavaztatnák őket. Mert köszönöm én azt a mulatságot, hogy nekem pont akkor kacagjon, csintalankodjon valaki az apparátusba, akkor áradozzon szerelemről, vágyakról s más hivatásról, de nekem emberileg épp azért hűsombanótt, csontomba-forrott dolgokról, mikor én földi porhüvelyemtől búcsuzok és mikor bölcsen tudom, hogy napok múltán már majd legfőllebb csak a spirítusztá-szeanszok táncoló asztala útján mondhatok véleményt az élvezett gyönyörűségekről... Nagyobb kínzás ez, mint maga a drótlábon baktató elektromos guta, a rostonsült igazságszolgáltatás! Föltánni, előlobogtatni még egyszer azokat az örömeiket, melyektől örökre letörülhetem a számat, megcsillogtatni az élet szépségeit, melyekről végleg hazajöttem: vandalizmus ez, nem emberiség!

De ha már mindenáron humanizmusnak szeretnék feltüntetni, akkor legalább ne operárákkal, frivol kuplékkal, szerelmes dalokkal és szabadsághimnuszokkal traktálják a nyomorultakat. Hanem állittassanak néhány felvevő állomást itt Közép-Európában. Arra a Ruhr-vidéken, meg arrább, a bécsi nyomortanyákon, meg mégarrább a budapesti még-mindig-vaggonlakók tájkán és északon és keleten és délen és fölfele a levegőben és lefele a bányák szurtos mélyében és juttassák a Sing-Sing mulató vendégeihez ezeket a hangokat! Büntetlen milliók halálkiáltása, lassan kinpadra-feszült népek jajszava, tördelt utolsó lélekzétételek: talán nagyobb vigasztalás lesznek nekik, mint a legcsiklandósabb orfeumi tréfa. Ráeszmélnék majd, hogy élni nem föltétlenül jó és hogy a világ siralomházában olyan elítéltek is ülnek, akiknek mulattatásával az ördög se gondol.

Keveslik a kivelet adó a pénzügyigazgatóságon

A kincstár megfeleltette a speciális-bizottság összes határozatát

Az adófeleltetési tárgyalásokat teljes gőzerővel folytatják a pénzügyigazgatóságon és naponta 100—120 feleltetés felett döntenek. Október vége óta már három bizottság dolgozik, azonban a tulajdonképeni komplikációk csak most következnek. Bihar megye és Nagyvárad adózáira ugyanis állítólag jóval kevesebb adót vetettek ki, mint amennyit Bukarestben követelnek.

Nagyon valószínű, hogy fentről kapott utasítást, mert a pénzügyigazgatóság, illetve

a kincstár képviselője megfeleltette az összes adókivetéseket, amelyeket a comisia speciala állapított meg, tehát azokat, amelyekkel a bankok, részvénytársaságok és nagyvállalatok adóját szabták ki.

Azt hisszük, felesleges ismertetni, hogy mekkora adót róttak ki ezekre a vállalatokra, de mégis a sok közül kiragadunk néhány számot. Spitzer Sámuel és Tsa 585 ezer leit. A fatermelő és fakeskedelmi r.-t. Larosche és Darvas-cég egyik vállalkozása 135 ezer leit, a Bihar megyei Gazdasági Bank és Takarékszövetkezet 240 ezer leit, a Szlavonia faipar r.-t. 200 ezer leit, a Bihoreana Bank r.-t. 720 ezer leit, a Biharszilágyi Olajipar r.-t. 150 ezer leit, az Angol-Osztrák Bank 1 millió 200 ezer leit köteles adóban fizetni.

Ismételjük, csak kiragadott számok ezek, mert a kereskedelemre és iparra kivetett adó

körülbelül százmillióra rug.

Hogy mit jelent ez a szám a különben is megbénult nagyvárad kereskedelmére, felesleges magyarázni. Azonban bizonyos, hogy most sok nagy vállalkozásnak nagyon komoly gondot okoz, honnan teremtsék elő az adóban fizetendő összeget.

És ezek dacára sincsenek megelégedve a Nagyváradra kivetett adóval.

A pénzügyigazgatóságon tegnap alakítottak egy bizottságot, Iliescu, Urbanescu és Rácz pénzügyi főtitkárság tagjai, amely bizottság készíti el az indokolásokat, hogy minden egyes esetben miért tartja alacsonynak a kincstár a kivetett adót.

A cégre, akik azt hitték, hogy már túl vannak az adókivetésen és után nézhetnek, honnan kerítik elő a kivetett adót, most újból kezdenek a bizottság elé járni. Hiszen maga az adókivetés is rengeteg pénzbe és munkába került a vállalatoknak. A könyveket előkészíteni, a könyvkivonatokat, számlákat és igazoló irásokat egész légióját beszerezni nem csekély munka és kiadás. Most azután újból lehet előlrol kezdeni ezt a munkát.

A nagyobb vállalatok adómegállapítása ellen beadott kincstári feleltetés tárgyalását már a napokban megkezdik és arról olvasóinkat rendszeresen fogjuk tájékoztatni.

A kisantant nem akadályozta volna meg Károly exkirály trónralépését

Werkmann százados egyedül Horthy-t teszi felelőssé a király drámáért

A napokban jelent meg a müncheni „Verlag für Kulturpolitik” kiadásában magyar nyelven is a szerencsétlen végű Károly exkirály hadsegédének, majd száműzetésében utolsó titkárának, Werkman századosnak „A madeirai halott” című szenzációs emlékirata.

A könyv — s ez természetes is — törhetetlen legitimizmus távcsövén keresztül mutatja be s teszi szimpatikussá az utolsó Habsburg-uralkodó személyiségét. De ezen a megszépítő törekvésen túl sokkal erősebb propagatív eredményeket ér el Werkmann az excsászár politikájának népszerűsítése érdekében azoknak a dokumentumoknak közzétételével, amik Károly száműzetésével két ízben történt puccskísérletével kapcsolatosak.

Igen közelről érdekel bennünket utódállamokba szakadt magyarságot, hogy az exkirály — a könyv szerint — az utódállamokkal való jóviszony istápolását viselte szíven, sőt amikor 1920. februárjában Horthy kormányzó Révhegyi kapitány útján abbéli terveit közölte vele, hogy a szomszédállamokat bolsevizálni akarja, ez a hír Károly királyt igen kínosan érintette.

A király által ebben az ügyben Horthyhoz intézett kézirat Werkmann közlése szerint többek között a következőket tartalmazza:

„Áldásos lenne, ha visszatérésem időpontja egybeesnék azzal a nappal, amelyen a szomszédokkal ma még fennálló súlyos ellentétet békés megegyezéssel elsimulnak. Éppen ezért lelkem kötném aggyalaimat, hogy ezekkel az államokkal ellentétbe fog kerülni. Alaposan megfontolandó volna minden propaganda-eszköz, mellyel a szomszédos államokban hatást ohajtanak elérni, mert hiszen egy másik állam bolsevizálása legtöbbször kétélű fegyvernek bizonyul.”

Különösképpen óvakodott az exkirály attól, hogy Romániával kerüljön el-lentétbe. Werkmann érdekes intimitásokról árul el itt is, amikor a Take Ionescun keresztül megkísérelt Habsburg közeledés részleges eredményeiről beszámol.

A könyv különben a legitimizmus bukását egyáltalában nem hárítja az utódállamokra, hanem egyesével Horthyt és környezetét teszi felelőssé a királytragédiáért. Roppant érdekesen mutatja ki Werkmann ehelyütt, hogy az antant és kisantant közvéleményén és politikáján a puccs nem vallott volna csődöt, ha Gombös és táborai saját hatalmuk érdekében minden nyílt és alattomos módon el nem gáncsolják a király vállalkozását.

— A királydráma vége — írja Werkmann százados — kedvezőtlen körülmények folytán feledésbe merült.

Az uralkodó budapesti útjának első hírére Szabó földmívelési miniszter Balla kollégájához és a budapesti csehszlovák követéhez ismételtelen könyörögve fordult angol, szerb és francia védelemért, míg végre egy francia monitor fölvette és biztonságba helyezte Apatinban!

Horthy, az őt szorongató entente követek előtt kijelentette, hogy egyetlen magyar ember sem fog kardot rántani király ellen.

Gombös rávette a lágyszívű lengern agyot, hogy a miniszterelnök és a teljhatalmu katonai parancsnok között összekötő tisztnak nevezte ki.

Willering altábornagy, a magyar nemzeti hadsereg főparancsnoka odadobta a kardját; nem akarta elárulni királyi urát.

Nagy Pál tábornok lett az utódja. Ez volt a belföldi helyzet. — És a külföldön? — A párisi távirati ügynökségek

Saját érdekében kérem meggyőződni, hogy a legolcsóbb és legbiztonságosabb

KLEIN ÖDÖN cégnél

Piața M. Viteazul (v. Nagyplau-tér) 14. Calea Victoriei (Kolozsvár) — utca szék

Gyermekek . . . 200 Leitel
Leányka . . . 650 "
Női . . . 800 "
Hímálája néi szvetter . . . 550 Lei
Fekér vattás 2 személyes paplan 725 Lei

kabát

Férfi és négyzöveket, vászon, zefir, harisnyák nagy választékban. —

Szabó és cipészkelek **rövidárak**

DMC hímző Lei 4.5 Clark cőrka Lei 14. —

október 23-án, vasárnap olyan táviratokat közöltek a király sikeréről, melyek szinte a jó ügy győzelmének hozsannájaként csengtek. A „Temps” október hó 24-én visszautasította azt a gondolatot, mintha a restauráció Franciaországra nézve veszélyt jelentene.

A „La Libre Parole”, „L'Action Francais” és Franciaország számos más organuma a Habsburgok oldalán állott; a „Tribuna”, „Obsor” és a „Slovenec” amiatt panaszkodtak, hogy *Románia teljesen közönyös magatartást tanúsít*. Csehszlovákiában viaszgatalan volt a helyzet. Az egész országban kihirdették a statáriumot, melyet 1921 júliusában csak Szlovákia néhány kerületében rendelték el.

Egyetlen ember volt a helyzet ura. Benes dr. Hitték a nem lévő hatalmában. Gömbös is hitt. Gömbös pedig Horthyt kényszerítette ugyanerre és Horthy azoknak ezreit, akik az ő hatalmában hittek. Ily módon sikerült a király-csapatokkal szembeni ellenállást — mely eleinte fönn sem állott — megszervezni.

A király fegyveres erővel vonult a fegyvertelen és semminemű védelemre fel nem készült Budapest ellen. A vasúti zavarok és a fegyverszüneti tárgyalások addig tartóztatták föl a királyt, míg Horthy (olvassd: Gömbös) a vidékről erősítést hozott, — ezeket a csapatokat azzal a hazugsággal toborozták, hogy a király külföldi zsoldosokkal vonul a főváros ellen. Majd megszegték a fegyverszünettel kapcsolatos ígéreteiket, a meglepett királyi csapatokat elfogták, a király — s mellette a királyné — pedig védtelenül maradt. Október 24-én mindennek vége volt. A királyi pár Eszterházy Ferenc gróf kastélyába ment s ott el is fogták őket. Itt aztán — Tatán — megismerte a király az emberi szív legszélsőbb kilengését.

Az Oszténburg-zászlóalj tisztjeinek jegyzőkönyve megállapította, hogy ez időben még a gyilkosok is a kormányzóra hivatkoztak.

E jegyzőkönyv értelmében október 24-én 120 főnyi mindenféle felelőtlen elem husz rekvirált személy-autóval és egy teherautóval parancsnokuk, Rácz Kálmán huszárkapitány rendeletére elindult, hogy a királyi vonatot feltartóztassa és „az egész bandát eltegye láb alól.”

Spanyol számár eladás

A székhelyi uradalom spanyol számár ménesének felosztása következtében 50 darab különféle karu és nemű számár eladó.

Jószágfelügyelőség.

Fischer Áruház Sas-passage
harisnyái a legjobbak
és legolcsóbbak.

Rosé-ék és a modern kamarazene-irodalom

Rosé mester 1880-ban 17 éves korában került a bécsi udvari opera első hangvezénymesteri székébe, s azon idő óta következő kiváló karnagyok alatt működött: Herbeck, Hans Richter, Mahler Gusztáv, Felix Weingartner (utóbbi a filh. társulat dirigense is) Bernh. Tittel s jelenleg Franz Schalk, Strauss Rikárd alatt.

Saját vonósnégyes társulatát 19 éves korában szervezte s imponáló vonókezelésével, átszelleműten finom játékkal, páratlan virtuóz készségével gyorsan meghódította — méltó társainak oldalán a Hellmesberger által elkényeztetett bécsi közönséget. A társaság erényeül rótták fel — megalakulásától fogva, — hogy összjátékuk magán viselte a prononszáltan bécsi patinát. Bécsies volt a felfogásuk, az előadásmódjuknak karaktere, kifejezésmodora, izlése, lüktető rythmusa, könnyed gráciája. Nem csoda ha az imént felsorolt sajátosságok összességével sikerült Rosé-éknak magukat mihamarabb a bécsiek szeretetébe, szívébe belelopniok.

Bécsben a társulat működésével az elképzelhető legszélesebbkörű kulturmissziót fejté ki. Rosé-ék Schubert-játékával a bécsiek alig tudnak betelni s ha a „Tod u. das Maedchen” variációs quartettet évente 10-szer vennék műsorukra, úgy mind a tíz alkalommal tulsufolt terem ujjongóan ünneplő közönsége üdvözlölné őket. Amint hogy — már évek hosszú sora óta — direkt közkívánatra évente néhányszor el kell játszaniok Schubert gyönyörű „Forellen”-quintettjét, valamint a hervadtatlan szépségű B-dur és Es-dur zongoratriókat, azután Dvorzák s Brahms zongora-ötöseit, mely műveknek zongoraszólamait a bécsiek legdédelgettebb pianistája: az immár 70 éves, — de virtuozitásának gyakorlása közepett örökifjunak tűnő, — Grünfeld Alfréd látja el.

Egyaránt szívesen játszanak minden belső művészi becses bíró művet. De egyforma mügondal dolgoznak ki úgy egy primitív szerkezetű Dittersdorf négyest, mint egy grandiózusan felépített Brucknert, César Franck-ot, vagy egy komplikált erős kontrapunktkával körülbástyázott hypermodern d'Indy, Debussy, Stravinsky, Respighi, Casella, vagy Pizzetti művet.

Éppen most hirdetik a bécsi lapok Rosé-ék ciklikusan tartandó, korszakok szerint beosztott historikus concertjeit, melyek a vonósnégyes, illetve az egész kamarazene-irodalom fejlődéstörténetének egyes étappe-jait, teljesen hű képét vannak hivatva bemutatni. Bennük minden idő k muzsikája, az utókornak is direkt mintaképül szolgáló, classikus tolmácsolóira akad. Fáklya-gyújtogatói minden figyelemreméltó újszerű jelenségnek, s zászlóvivői a szellemes s érdekes „Modern”-eknek. A „hypermoderne” elől sem zárkoznak el, ellenben nem tanusítanak rokonszenvet a „futuristáknak” átonális modorában író, melódiát szinte félve elkerülő képviselőivel szemben.

Magasbatorró, ujonnan felfedezett, ifju, tehetséges szerzők mindenkor szolgálatkés segítőket nyertek Rosé-ékben. Minden alkotó boldognak vallja magát, kinek „megadatik”, hogy szerzeményeinek sorsát, műve bemutatója sikerének esélyeit Rosé-ék kezeibe szabadon letennie. Megértőbb zenei kifejezőkre, lelkesebben reprodukálókra ugyan nem tehetne szert senki sem. Nem hiába uralják Roséék minden külföldi modern „Musikfest” kamarazene újdonságokat bemutató concertjein a teret.

Nem csoda, ha a zene horizontján felbukkanó „új zenei csillagok” legnagyobb kitüntetésnek tekintik, ha műveik valamelyikét bemutatás céljából Rosé-ék tűzik műsorukra s a tüzkereztséget ezen egyesülés jóvoltából nyerik el. Vállalják minden szellemes, értékes, alkotója eredetiségének, invenciójának bélyegét magánviselő munkának előadását. A kritika párttáboraitól függetlenek, művészi meggyőződésöktől eltántoríthatlanok, abszolút megvesztegethetlenek, miért is az összes pártokon felül állva, kedvökre válogathatnak a nekik felkínált művek közül, ezen jelszóval: „Prüfet Alles, und wählt immer das Beste!”

Guttmann Miklós.

* Esernyőket legolcsóbban Blumnál.

BUTOR

különlegességeink
minden kivitelben
ÉRKEZTEK

Wallerstein Ferenc utódal
DANIBERG
ES **WALDNER**

Nic. Jorga (Zöldfa)-u. 19.
Alapítva 1861-ben

Gyerek svatterek, harisnyák és
mindennemű kötött áruk legolcsóbban
MOLNÁRNÁL,
Reg. Ferdinand (Rákóczi) ut 9.

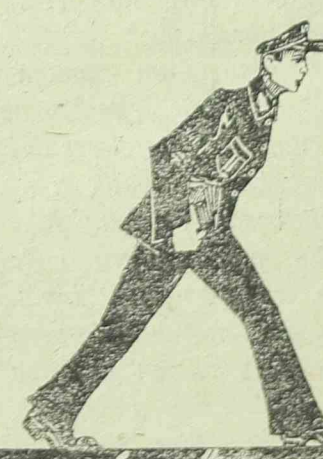
LEICHNER
új szőrmé áruház
Str. Postal 4. sz. a.
megnyílt!

Berdach Jenő, Dentist
Oradea-Mare Strada Regala Ferdinand 6.

Foghuzás	Lei 10
Fogtömés	25
Kaucukba foglalt fog	50
Fém korona	100
Arany korona	300

Fogszorok szájpaddal vagy anélkül, a gyökerek eltávolítása nélkül készülnek.
Üldöklék 24 órában belül kielégítetnek.

DIAKEGYENRUHÁK ÉS SAPKÁK

KÉSZÜLNEK:
GERGELY GYULA
ÜZEMÉBEN
BUL. REG. FERDINAND. N° 55.

* Versenyhírek. Diana sósorszes minden vonalon győzött.

Harisnyák, fehérneműek, kötött-árak

Gyermekeharisnyák és gyermek-fehérneműek megérkeztek és

mélyen leszállított árukban kaphatók!!!

BERMANN
fehérnemű áruház
ORADEA MARE, (NAGYVÁRAD) SAS PASSAGE

Panaszok a CFR. nagyváradai vámirodája ellen

Nem új dolgok. Azzal, hogy megírjuk nem is sokaknak szerzünk meglepetést. hiszen azok, akiknek bármilyen relációban is dolga volt a vámolással, nagyon jól tudják mi az, amin keresztül kell esni a kereskedőnek, amíg végre az áruját a raktárában látja. Nem a vallomási úrlapok és más formák elintézését értjük, mert hiszen a közönség már nagyszerűen hozzá szokott ehhez a speciális és sokszor értelmetlen végzésekhez. De magán a vámolási passzuson kívül még mindig meglepetések is érik a kereskedőt. Különösen az exportőröket. Ezzel akarunk foglalkozni, mert ez még egészen új, csak néhány hetes, és reméljük, ha ezt a cikkünket azok is elolvassák, akiknek módjukban áll segíteni és változtatni a helyzeten, inkább megköszönjük majd. Kell intézkedniük mert ez így folytatódik, megint csak a beteg, aludló kereskedelem sanyal meg.

Mi az a C. F. R. vámolási iroda?

Előbb a vámolást maga a szállító volt köteles elvégezni. Tekintettel arra, hogy nagyon sok hozzáértést igényelt, a szállítók egyenesen specialista tisztviselőket kaptak ki és ilyeneket alkalmaztak. A szállítási vállalatoknál később külön vámoló-osztályt állítottak fel és sokszoros bérházakkal teljesen tökéletesítették a vámolást. Tekintettel arra, hogy az egész kommersziálisan és üzletszerűen ment, a vámolást tökéletesnek lehetett mondani és az export-import kereskedelem zavartalan menetét nagyban elősegítette. Később a C. F. R. a külföldi vasúthoz hasonlóan maga is felállított ilyen vámolási irodát, azonban nem volt kötelessége a félre, hogy a C. F. R. vámirodával együttműködjön. Később a vámolás mindenesetre átmélt a C. F. R. vámirodák kezére. Később az összes szállítmányokat, amelyek nem helybeli cégekhez érkeztek a C. F. R. vámiroda vámolattatta el és tekintettel arra, hogy a biharpüspöki vámiroda egyedül nem volt képes lebonyolítani zavartalanul a hatalmas forgalmat. Nagyváradon is felállítottak egy C. F. R. elvámoló irodát és azt Droch és Merinta, két kárpási úr részére koncesszionálta a C. F. R.

Az első időben ez a vámolási iroda is zavartalanul működött, azonban később hatáskörét mind szélesebb régiókra igyekezett kiterjeszteni és itt azután súlyos komplikációkat idézett elő.

Most már szinte teljhatalmulag intézkedhet, mintha hatóság és nem a közönség nyelvével szolgáló vámiroda volna. A vámiroda nem törődve azzal, hogy az összes munkát el tudják-e végezni, vagy sem, az összes exportvagonokat feltartóztatják Nagyváradon. Az természetes, hogy a két vámiroda munkáját egy nem tudja elvégezni, ennek azután az a következménye, hogy a váradi álmáson

a vagonok egész tömege feltartóztatdik és napokat várkoznak, amíg végre továbbítják.

Hogy ez mekkora materiális kár? Hát nyúljunk először az államot. Az export a szomszédos Magyarország, vagy annak az országának a vagonjaiban történik, amely irányítva van az áru. A nemzetközi vasúti egyezmény értelmében a szomszédos ország vagonjai csak egy bizonyos ideig állhatnak az országban és ennek eltérése

napi 6 svájci frank fekbért fizet a román állam minden itt maradt vagon után.

A szállító kereskedő kára már jóval nagyobb. Vegyünk csak egy konkrét példát.

Egy dési tojásexportáló cég négy va-

gon tojás-szállítványt indított a külföldre. Az áru elindult és a kereskedők nyugodt lélekkel Dérről egyenesen Biharpüspökibe utaztak, hogy ott lehessenek a vámolásnál. A legnagyobb meglepetésre nem volt ott a szállítvány és amikor keresték azt a felvilágosítást kapták, hogy valószínűleg a váradi C. F. R. vámiroda tartotta azt vissza.

Hosszas keresésre délután meg is találták a vagonokat, de a vámiroda aznap nem akarta elvámolni az árut, mert vasárnap volt.

Másnap, hétfőn már korán reggel kint voltak a vámnál, de csak este 7 órakor került sor arra, hogy a több milliót kitevő vámot befizethessék. És amikor már minden rendben volt, akkor még kedd délután három óráig ott vesztegelt a vagon. Hogy a friss tojásnál mekkora apadást és romlást jelent, hogy a meleg napokon a vagonokban vesztegel, arról ne is beszéljünk. Ehez jön még, hogy mivel a tojás-szállítvány nem érkezett idejére a rendeltetési helyére, külön kártérítést fizetett a szállító.

Egy másik, még kiáltóbb példa: Az elmúlt napokban Kolozsvárról 8 vagonban élő szarvasmarha-szállítvány érkezett Nagyváradra. A rendes szokás az, hogy szombaton halad át a vámon és hétfő reggelre a hetivásárra érkezik meg Bécsbe. Most a feltartóztatott vagonok között Váradon rekedt ez a szállítvány is. A határ-állomások közül egyedül Biharpüspöki van berendezkedve arra, hogy az élőállatokat etethessék és itathassák. Váradon erre berendezkedés nincs, mégis három napig itt tartották a szállítványt. Szinte természetes, hogy a hat ökör éhen dögölt. A tulajdonos, amikor látta a kárát, az egész szállítványt visszarendelte Kolozsvárra és a vámirodát kártérítésért beperelte.

Hosszadalmas volna egyenként felsorolni az anomáliákat. De meg csak inkább rendszer-hibák. De a legnagyobb meglepetéssel halljuk, hogy elszámolási differenciák is előfordulnak. Komoly szállítási

tisztviselők okmányokat mutattak nekünk, amely igazolja, hogy a vámiroda többet számított fel bélyegköltségekre, mint amennyi értékű bélyeget tényleg felragasztottak. Hasonlóan többet számítottak fel elvámolási költség és díj címén, mint például a biharpüspöki vámnál.

Nem tudjuk mi lehet az oka annak, hogy a hivatalos vámhatóságok elnézik ezeket a dolgokat a C. F. R. vámirodának. Egyesek magas összeköttetésekre céloznak, de mi nem hiszük, hogy az indok volna arra, hogy szabadon azt tehessék a közönséggel, ami nekik jól esik.

Bizunk a nagyváradai vámhivatal vezetőségében, ahogy most erről tudomást szereznek, szigorú és részrehajlatlan nyomozással és erélyes megtorlással véget vetnek ezeknek az állapotoknak.

* Brassói Kozák Dávid és fia, Európa legjobb, leghírnevebb cigányprimásai mai naptól kezdve a Palace-kávéházban elsőrangú zenekarukkal hangversenyeznek.

Dr Lukács Béla

Berlin és Bécs közkedvelt legnagyobb előadó művészeinek egyetlen művészi matinéja az APOLLÓ MOZIBAN

4 én vasárnap d. e. 11 órakor

A művészi matiné műsora:

I. BALLADÁK:

1. Edvard (Löve Herder)
2. Belsázar (Schuman—Hefne)
3. Drei Wandrer (Hans Herman—Carl Busse)

II. ADY DALOK:

1. Mi urunk a Pénz (Ady Reinitz)
2. Nem mehetek hozzád (Ady-Reinitz)
3. Ének a porban (Ady Reinitz)

III. Kis művészi előadások expressionista stílusban

1. Eine Episode aus der französischen Revolution.
2. Der schwarze Wagen.
3. Das Hemd
4. Le vieux monsieur.
5. Ich hasse sie
6. Apachenlied

Helyárak: 10, 20, 30 és 40 Lei.

A VILÁG LEGNAGYOBB FILMREMEKE A

Monna Vanna

Tragédia a renaissance korból 7 nagy felvonásban

Főszerepben a filmszínészet jelesei:

Paul Wegener

Lee Parry

Lida Salomanova

Olaf Fjord

Bemutató 5-én hétfőn az Apolló moziban

A kísérő zene műsora:

1. Meyerber	Die Hugenotten
2. Meyerber	Der Prophet
3. Wagner	Die Meistersinger
4. Wagner	Einzug der Götter
5. Wagner	Lohengrin
6. Raymond	Viwerture
7. G. Roossini	Viwerture

a zenekart Gorodinszky zongoraművész vezényli.

Monumentális egyrészletes film 100.000 szereplővel

Szövegetek

Leszállított árban

Vadas Jenő

kabát, kőpálya, kosztüm, valamint csinos alkalmi ruhák óriási választék

női divatruhák Reg. Ferdinand (Rákóczi)-ut 5. szám. Telefon 802

A tőzsdekrach nagyváradai áldozatai

Letartóztatták Kiss Lajos banktisztviselőt

Péntek este váratlanul letartóztatta a nagyváradai rendőrség Kiss Lajos ismert banktisztviselőt, aki egész a legutóbbi idő kig a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank nagyváradai fiókjánál töltött be szép pozíciót. Kiss Lajos néhány héttel ezelőtt innen kilépett, végleges szándékkal Budapesten maradt és 50 millió korona hozzájárulással belépett társul a Schuller és Mattyasovszky Rózsa-utca 40. sz. alatt levő bankbizományosok irodájába.

Kiss Lajos vagyonát ekkor közeli ismerősei másfél millió leire becsülték, melyet jórészt a tőzsdén szerzett. A rendkívül előnyös megjelenésű fiatalembről azonban már ebben az időben gyanús hírek keringtek forgalomba. Voltak, akik azt állították, hogy vagyonához úgy jutott, hogy szabálytalanságokat követett el a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank kárára. Amint most kiderült ezek a híresztelések megfeleltek a valóságnak, Kiss Lajos arra használta fel pozícióját, hogy a kisebb bankok által magyar koronát térítettett a Keresk. Bank nevében Budapesten s a bankok átutaló értesítéseit rendszerint elfogta. Később aztán a bankkal szemben rendezte tartozásait s mivel csak néhány napi kamat-differenciáról volt szó fölöttese elálltak a szabálytalanságoknak büntetőügyi útra való terelésétől.

Kiss Lajos Pesten

Kellő összeköttetések megszerzése után pénzt és ismerősei pénzt óriási angazsmánokra használta fel s a bekövetkező bessz, mely a pesti tőzsdebizományosok légióját kergette az öngyilkosságba és dobta a börtön falai közzé, Kiss Lajos sem kímélte. Épp úgy, ahogv senki, Kiss Lajos sem számított ilyen végzetes és hosszantartó besszre.

s azokat a pénzeket, melyeket ismerősei és üzletfelei magyar korona térítése miatt adtak Nagyváradon át itt tartózkodó öccsének, arra használta fel, hogy tőzsdeparipijait fedezze.

A megváltó hossz azonban nem akart bekövetkezni s ügyfelei jelentkeztek a követelésekért, akiket mindig az öccse által Budapestre vitt és mások által befizetett pénzekből igyekezett kielégíteni. De egyre több követelés vált esedékessé, az emberek különben is bizalmatlanok kezdtek lenni a tőzsdén szereplő bizományosokkal szemben s az ár elkerülhetetlenül összecsapott az örvénybe került fiatalember feje felett.

A nagyváradiai egész seregét rántotta magával

Kiss Lajos, aki többek között elvesztette egyik rokona vagyonát is. A károsultak közé tartozik a Banca Centrala egy félmillió leiel, egy bankcégvezető 80 ezer, egy nagyváradai állatorvos 150 ezer, egy banktisztviselő 200 ezer lei, egy ügyvéd, egy kisebb nagyváradai bankház, egy kereskedő, több banktisztviselő és egy újságíró vannak még nagyobb összegekkel érdekelve.

Kiss Lajos passzívái összesen másfél millió leit tesznek ki, amelyre egyelőre semmiféle fedezet nincsen. Ugy mondják, hogy Kiss Lajos családja megkezdi a lépéseket a banktisztviselő megmentése érdekében és tárgyalásokat kezd a hitelezőkkel, hogy kiegyezést hozzon létre. Bejan kapitány egész szombat délelőtt folytatta a kihallgatásokat, majd a kihallgatás után átkísérték Kiss Lajos a kir. ügyvédségre.

A családos banktisztviselő esete városszerte élénk kolportálás tárgya. Altalában részvét kíséri a megtévedt fiatalembert, aki a rossz konjunkturának és a

mohó meggazdagodási vágyának lett az áldozata.

Kiss szerette a flott életet

Budapesten a Palace-szállóban volt fürdőszobás állandó lakása és ismert és becsült látogatója volt a legfényesebb éjjeli lokáloknak. Egy izben, amikor egy váradai üzletfelével vacsorázott együtt, gavallérosan hatszázezer koronát fizetett ki az egyetlen vacsoráért. Az üzletfele, aki szintén a károsultak közé tartozik — most amikor meghallotta a Kiss Lajossal történeteket, így sóhajtott fel:

— Azt hittem, hogy ő fizeti a vacsorát és kiderült, hogy én fizettem.

UDONSÁGOK

* A Nagyvárad regényfolytatása lapunk mai számából technikai okokból ki maradt.

* Döntött a prefektus az elbocsájtott vármegyei számvevők ügyében. Hodor Victor vármegyei prefektus meghozta döntését az elbocsájtott vármegyei számvevők ügyében. A nagyobb családú tisztviselőt meghagyta állásában olyformán, hogy újra be kell adni állásukra a kinevezést kérő kérvényeket, úgy mint Patzkó Antalnak; míg Pillmann Ödönt és Jánossy Lajost nyugállományba helyezni rendelte. Sztankovits Lászlót pedig végkielégítik, minthogy nincs meg a nyugdíj igénye.

* A mészárosok küldöttsége a rendőrprefektusnál. Tegnap délelőtt a mészárosok küldöttsége felkereste Catana rendőrprefektust és kérték, hogy ne engedje meg egy mészárosnak sem, hogy vasárnap délelőtt is mérhessenek hust. A prefektus kijelentette, hogy senkivel sem tesz kivételt és mindenki egyformán árulhat vasárnap délelőtt 10 óráig.

* A sajtó az új kisebbségi miniszterhez. A király Tartaescu képviselőt kisebbségi miniszterre nevezte ki. Az Erdélyi és Bánati Újságírók Szövetsége most az új kisebbségi miniszterhez memorandummal fordul a határvárosokban levő cenzura turbulencia ellen. A kicenzurázott cikkekkel óhajtják demonstrálni, hogy a cenzura túllépi hatáskörét. Intézkedést kérnek, hogy a cenzurát szüntessék meg, vagy pedig működését szigorúan tisztára az esetleges államellenes közlemények kitörlésére korlátozzák. De intézkedést kérnek az ellen is, hogy a sajtó felett egyidőben a katonai és a polgári hatóságok is diszponáljanak.

* Tündérszép lesz a Bráza Najád kréműtől. Mindenütt kapható.

* 16.000 dollárt, azaz 3.200.000 leit kapott egyetlen fellépéséért Michael Bohnen a bécsi Hofoper baritonistája a new-yorki Metropolitan Theatertől. Bohnen most Nagyváradon játszik a „Cezarina” című filmszállagerben, a Dorian Filmszínházban.

* Meghalt a visneci csodarabbi felesége. A napokban irtunk Hager Chainovról a visneci csodarabbiról. Most értesülünk, hogy a csodarabbi súlyos gyász érte. Felesége tüdőgyulladást kapott és a gyöngeszervezetű asszony nem tudott megbirkózni a gyilkos kórral. Tegnap délután meghalt. Nagy és előkelő rokonság gyászolja.

* Letartóztatták Adorján exállamtitkárát. Nagyvárad egyes körei előtt jól ismert ember Adorján Sándor, aki Friedrich-kormány nemzetiségi államtitkára volt, a román nyelvet bírta és bukaresti körökben is hamarosan nagy összeköttetésre tett szert. Adorján (Auslander) államtitkár a legmagasabb hivatalokba bejárta és mindent kijárt. Most is egy kijáráson vett rajta. Kovács István kereskedőnek szerzett egy katonagazdát, amely azonban, amint most kiderült, hamis volt. Adorjánt és Kovács Istvánt is a kolozsvári hadbírószállager elé állítják.

* Bevonják az ötszáz leies bankjegyeket. Bukarestből jelenti a Rador: Bratian pénzügyminiszter értesítette a Banca Nationalát, hogy december havában az 50 leies bankjegyek bevonását kezdjék meg. Ezek a bankjegyek a háboru alatt készültek és könnyen hamisíthatók. Az új 50 leieseket egészen más modellekben fogják készíteni, mint az eddigieket.

* 10.000 kínai, néger, japán, indián játszik a „Cezarina” című filmszállagerben, mely a Dorian Filmszínházban kerül színre.

* KERTESZ Str. Rimanóczy-utca szövet, posztó, selyem és vászonüzlet utólérhetetlen olcsó áraival. A cég kizárlag elsőrendű, megbízható árukat hoz forgalomba.

HARRY PIEL

szenzációs alakítása

a Sátán helytartója

befejező rész

me, vasárnap utoljára az

Apolló moziban.

Kárpitosok, kocsigyártók és autogaragok figyelmébe!

Értesítjük, hogy a budapesti BECK ÉS GERŐ-cég kárpitos és kocsigyártó anyagraktárának lerakatát átvettük és üzletünket hatalmas raktárral

Str. Alexandril (v. Teleky-utca 4 sz. alatt megnyitottuk

Állandó nagy raktár: szőnyegek, terítők, butorszővetek, matrac csinvatt, plüsch, mokett, paszománt, autó-vászon, kocsiszőnyeg, gummiszőnyeg, rugó, afrik, zsineg, kárpitszeg, bőrvászon stb. cikkekben

RAPID Keresk. vállalat. • Mintás ajánlatokkal szolgálunk

Tulhalmozott raktár miatt mélyen leszállított árak!

A híres „Schöeller” Jumper-pamut csak 4 lei 50 baol dekánként. — Órlási választék.

ROSENBERG
Fonál Áruházában, Sas-passag

* **Az új lakbértörvény** alapján nem igen lehet megfelelő lakáshoz jutni. Három órán át otthonosan fogja magát érezni, ha megnézi a „Cezarina” című filmsláger a Dorian Filmszínházban.

* **Ma délelőtt, pontosan fél 11 órai** kezdettel lesz megtartva az a nagyszabású művész-matiné, amelyet a Gutenberg Dalkör rendez a Kath. Kör disztermében. Pompás, irodalmi műsor várja a publikumot, úgy, hogy mindenki a legteljesebb meglepéssel fog távozni. A műsorból különösen kiemelendők Harsányi, Baksay Judit, Békési, Balassa, Pajor és Demkó Böske nagyszerű számai. A dalkör gyönyörű dalai egészítik a nívós műsort.

* **Gyászrovat.** Mint részvétellel értesítünk: Schwartz Mór hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma délután lesz Báthory-utca 11. sz. gyásházából a veleneci izr. temetőbe.

* **A Maczalik-kiállításnak** vasárnap lesz az utolsó napja. Az utóbbi napokban ismét több vásárlás történt, a gyönyörű tájképek és az interieur képek sorából, Maczalik művészete a legkiemelkedőbb arcképeinél dr. Tabéry Géza, Udvardy Ignác, Körösi Béla, Varró Agnes, Maczalik Alfrédné életnagyságú portréi egytől egyig igen sikerült alkotások. A kiállítás vasárnap este zárul és addig bizonyosan nagyobb vásárlások lesznek.

* **Ügyvédi iroda áthelyezés.** Dr. Frankó József ügyvéd, a Nagyvárad Takarékpénztár ügyésze, ügyvédi irodáját Str. Bratianu (Szaniszló) 3. szám alól Str. General Berthelot (Saal F. u.) 17. szám alá helyezte át.

* **Aggnők felvétele.** A helybeli izr. nőegylet az általa felállított Schütz Albertné „Aggnők Otthonába” való felvételre pályázatot hirdet. A felvételre elsőbbségi igénytel bírnak azon keresetkértelen, támasz nélküli elaggott nők, kik a nőegyletnek tagjai voltak, másodsorban kiknek férje valamelyik helybeli izr. hitközség adófizető tagja volt. A felvétel iránti kérelmek, melyekben a kérvényező korára, előéletére, anyagi viszonyaira, családi körülményeire és egészségi állapotára vonatkozó adatok feltüntetendők és lehetőleg igazolandók, az elnökséghez címezve f. hó 15-ig alulírottához nyújtandók be. Özv. Schütz Albertné, elnök.

* **A legszebb férfi, a legkiválóbb opera-énekes és a világ legerősebb embere** látható ma a Dorian Filmszínházban. Ez a három csodaember nem más, mint Michael Bohnen, a „Cezarina” című filmsláger főszerepében.

* **Gyomorhurutnál, májbetegségek-nél és epeköveknél** a Ferenc József keserűviz használata gyakran rendkívül jó szolgálatot tesz. 10.

* **Ecco Homo!** címmel Diósy Antal párisi karrikatura rajzoló mielőtt visszatérne Franciaországba Kolozsvár után Váradon is karrikatura albumot készít Várad művészi, politikai, társadalmi és közgazdasági életének kiválóságaiból. A könyvből 300 drb. amatőr és 300 drb. rendes példány jelenik meg. Az amatőr-példányok ára 300 lei, rendesé 100 lei s megrendelhető a szerzőnél és a Hegedüs Hirlapirodában. A karrikatura-album elkészítésére a jövő héten városunkba érkezik a kitűnő rajzoló Győri Illés Istvánnak a „Gyilkos” főszerkesztőjének kíséretében ki az albumhoz az előszót írja.

* **Nem kell adót fizetnie** azután a pénz után, amit elkölt. Fektesse be a pénzt a „Cezarina” filmsláger előadásaira, a Dorian Filmszínházba érvényes jegyekbe.

Négyszáz yardos cérna

Matt, puha és jó,

már tizenegy leuért kapható

a Fischer Áruházában.

* **Sírkő-avatás.** Az izr. nőegylet elnöksége értesíti az egylet összes tagjait, hogy f. hó 4-én, vasárnap d. e. 11 órakor avatja fel néhai Tischler Benjáminné sírmlékét a veleneci temetőben.

* **Hirdetmény.** A nagyvárad polgármesteri hivatala 22394—923. sz. rendelet alapján a közönség tudomására hozza, hogy a lakosság, valamint a közlekedési akadályok elhárítása érdekében a jövőre nézve megtiltjuk a gyermekkoszinak a járdákon való sétakocsizását, különösképpen a Regele Ferdinánd-köruton és uton, valamint a város forgalmasabb utcáinak járdáin. Ezen rendelet figyelmen kívül való hagyása, mint kihágás fog büntetettetni. Oradea-Mare, 1923. nov. 23. Prefectul Poliției.

* **Eljegyzés.** Lichter Irén és Weisz József jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* **A Thomán hangversennyel** fog ünnepi keretek között megnyitni e hó 10-én a Kath. Kör gyönyörűen újalakított hangversenytérme. A világszerte ismert mester Thomán István zongoraművész, a budapesti művészkepző tanára, a világhírű Dohnányi és Bartók tanítómestere fog szombaton hangversenyezni hegedűművész leányával Máriával. A Thomán név beszél magáért s a koncert-terem bizonytal találkozóhelye lesz a nagyvárad-i societás minden zenekedvelő tagjának, amely fényes ünneplésben fogja részesíteni a nagy mestert és fiatal művész-leányát. A jegyek 10 leitől 60 leig (adóval együtt) kaphatók a Musicában Ferdinánd király-u 11. (6 személyes páholv 250 lei.)

* **Thea-estély.** Az Evangélikus Nőegylet Butyka Lajosné elnöknő buzgólkodása mellett most, nov. 24. műsoros theaestélyt rendez szegényei karácsonyi fölsegélyezésére a Kath. Körben. Az egylet nagyszabású estélye január 12-én lesz ugyancsak a Kath. Körben. Remélhetőleg régi híréhez képest mindkét est a legjobban fog sikerülni.

* **Cipész iparosok gyűlése.** Felkérjük az Ipartestület kötelékébe tartozó összes cipész iparosokat, hogy f. hó 4-én, azaz vasárnap d. e. 9 órakor az Ipartestület helyiségében okvetlenül és teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel az Ipartestület Elnöksége.

* **Bihorul—Egyetértés** bajnoki mérkőzés lesz vasárnap fél 4 órakor; előzőleg fél 2 órakor Szatmári Tőrekvés—NAC bajnoki.

* **Női szabók gyűlése.** Tisztelettel felkérjük az Ipartestület kötelékébe tartozó összes női szabóiparos urakat és nőket, hogy f. hó 4-én, azaz vasárnap d. u. 3 órakor az Ipartestület helyiségében tartandó gyűlésre teljes számban és okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Tekintettel, hogy munkabérkérdésről és a munkások sztrájkjának elhárításáról van szó, a tagok és nem tagok teljes számu megjelenését kéri az Ipartestület Elnöksége.

* **A Kath. Legényegylet** ma, vasárnap este 9 órai kezdettel tartja háziestélyét családtagjai és ismerősei részére.

* **A Színházi Ujság** mai száma szenzációs színházi riportokat közöl s budapesti levele részletesen tájékoztat a magyar főváros színházi életéről. Cím lapján Biczó Margit arcképét közli. Temérdek színházi intimitás tárkitja a lapot, mely 5 leiert mindenütt kapható.

* **Egy tündéréj Japánban.** Varázslatos est, keleti bűbáj, mandulaszemű kicsi gésa, riksa, kimono, nipón, keleti melabus melodia és lelkeket lenyűgöző keleti misztérium, fogja gyönyörködtetni december hó 8-án a zsidó fiúárvaház vezetősége által rendezendő „Japán tarkaest” mulatságán a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben Nagyvárad város mindig áldozatkész közönségét. Mint minden évben, úgy az idén is a zsidó fiúárvaház mulatsága fogja megnyitni a jótékonyág jegyében a bái szezon. A rendezőség már nagyban szorgoskodik a nagyszabású japán tarkaest mulatságának előkészítésén. A cím után ítélve, megállapítható, hogy egy estére Japán

bűbajos exotikumát varázsolják elő. A rendezőségnek sikerült egy művészt megnyerni, aki az est művészi scenirozásával tudásának legjavát fogja bemutatni. A rendezőség meglepetéseket készít elő s így szűkszavú az est programját illetőleg, annyit azonban már most tudat, hogy a hölgyek kizárólag csak kimonóban, avagy estélyi tojketben jelenhetnek meg, a férfiak szintén vagy japán jelmezben, vagy estélyi ruhában; tehát más jelmez, vagy álarc nincs megengedve.

* **Amerikaiak figyelmébe!** Visszatérül duplán az utiköltsége, ha magával viszi az Amerikában annyira keresett és jól fizetett kézimunkákból. Legolcsóbb bevásárlási forrás Weinbergerné, Zárda-utca 1. emelet.

* **Köszönetnyilvánítás.** A múlt hóban a következő hölgyek látták el izletes uzsonnákkal kórházunk ápolóit: Baumann Jánosné, Perlesz Józsefné, Leitner Sándorné, Gerő Mórné, Mezey Izidorné, Glück Henrikné, Löblé Henrikné, Goldstein Miksáné, Schwartz Samuné, Gottfried Simonné, Kirschner Mórné, Reményi Vilmosné, Schwartz Gyuláné, Böleskey Jánosné, Biró Józsefné, Weisz Jenőné, Spitz Sámuelné, Schleifer Vilmosné, László Mártonné, Markovits Hermanné, Molnár Andorné, Silberstein Izidorné, Arató Ferencné, Herschkovits Lajosné, Klein Vilmosné. Az összes adakozóknak hálás köszönetét fejezi ki az Igazgatóság.

* **Mayer Gyula** perzsaszőnyeg üzemet Str. Episcopul Ciorogariu (Uri-utca) 49. sz. alá helyezte át.

* **Érkeztek:** nagyon szép stórok, filével, ágy-garnitúrák, miliók, diványpárnák, montirozva és anélkül, különféle fehérneműek, olcsó árban árusítom. Weinbergerné, Zárda-utca 1. sz., emelet.

* **Ha ragályos betegség fenyeget,** ügyeljünk a belek szabályos működésére. Koprol az ideális és jóízű csokoládé hajtó erre a legalkalmasabb.

* **A Népkönyha céljaira** Kloor Antal 2 zsák burgonyát adományozott, mely adományért hálás köszönetet mond az Elnökség.

* **Az előjegyzett Rosé-vonósnegyes** jegyek a mai naptól kezdve átvehetők a Hegedüs Hirlapirodában. Egyben figyeztetjük az előjegyzőket, hogy jegyeiket csak 7-ig tartjuk fenn, ezen idő tul eladjuk.

* **Női divatszalon megnyitás.** Zekker Nándorné, Maksa Ilona női divatszalonát újból megnyitotta I. C. Bratianu (Szaniszló)-utca 25. szám alatt.

* **Megbízható közepáru szövetek** mellett a legjobb izlésnek megfelelő egész finom raglán, telikabát és öltöny szöveteket is nagyválasztékban tartok raktáron, melyeket szintén meglepő olcsó árban árusítok. SZÉKELY posztóáruház. Avram J. (Kossuth) utca 5. szám.

* **Legszolidabb napiáron!** készítek és javítok minden fémipari munkát. Manometer! mérlegsúlyokat és mindennemű mérő műszert hitelesen javítok. Telefon-felszerelést és elektromos berendezést a legolcsóbb áron vállalam. Új manometer raktáron. Rajz Andor elektro és precízió mechanikus. Str. Cosbuc (Szalárdi-u.) 9. szám, (Rosenzweig-palota.)

* **Legjobb, kényelmes haskötőn** kaphatók csakis a kitűnő Kovács Sándorné orvosi haskötő készítőnél, Nagyvárad, Nilgász-telep.

* **Reklám-árak:** Egy köppen 800, egy kosztüm 700—1020 leig. Sikkes ruhák 300—1000 leig. Elsőrendű munka. Schwartz Jenő Str. Saguna (Kapucinus) 16. szám.

Harisnyák, Socknik, Keztyük
olcsón vásárolhatók
a Fischer Áruházában.

* **A Körösparti Áruház** minden cikk-nél az előirt olcsó árakból tisztviselőknél árendeményt ad.

Perzsa szőnyegek

megrendelésre a legkényesebb izlést is kielégítően készülnék. — Nagy gyári lerakat:

szőnyegek-ből, perzsafonalból, felvetők-ből.

Régi perzsák javítását jutányosan vállalom. — Bizományba bármit elfogadok. —

Mayer Gyula

Str. Episc. Ciorogariu (Uri-utca) 49.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Kilenc napig a föld alatt

Kilenc nappal ezelőtt, a skótországi falkiri szénbányában katasztrófális robbanás történt. Több száz bányász dolgozott a bányában, amikor hirtelen robbanás elfőtte a kivezető utakat és a bányászokat elzárta a kijárástól. A bányát elárasztotta a víz és amikor a mentési munkálatok megindultak, mintegy kétszáz bányászt sikerült megmenteni, háromszázat azonban teljesen elzártak az akadályok, úgy, hogy a további mentési kísérletekről is lemondottak.

Tegnap délután a falkiri bányától vagy hat kilométerre a szabad mezőn különös esemény történt. Egy juhász, aki a juhait legeltette, észrevette, hogy a juhok hirtelen szétrebbenek és szerteszaladnak. Amikor közeledtek, egyszer csak hallotta, hogy a föld mélyéből csörömpölés hallatszik. Olyan hangokat hallott, mintha egy bádoggannát ütögettek volna. A juhász kissé megijedt és befutott a faluba, hogy hírt vigye a különös jelenségről. Öreg bányászok a faluban emlékeztek arra, hogy a bányának régi, elhagyott részei egészen odáig elnyultak és megállapították, hogy valószínűleg a bányaszerencsétlenség áldozatai közül valaki odatévedhetett.

Egy mentőexpedíció rögtön leszállt a bányában és csakugyan sikerült megállapítani, hogy a robbanás következtében a régi, évtizedekkel előtti bányarészt elzáró falak összerombolódtak, egy körülbelül hatvan méter hosszú, alacsony sikátoron át eljutottak azután a régi bányarészbe, ahol azután csakugyan megtalálták — öt bányászt. Ezek már a mentőexpedíció közeledtével kiáltottak hozzájuk. A mentőexpedícióval orvosok és mentők is mentek hordágyakkal és amikor ráta láltak a szerencsétlenekre, az volt a legnagyobb meglepetésük, hogy ezek erősen tiltakoztak az ellen, hogy őket hordágyra tegyék.

— Egészen fölösleges — mondták —, a magunk lábán is feltudunk menni. Valóban, négyen követték a mentőket és csak az ötödiket, aki leginkább elgyöngült közülök, kellett hordágyon fölvenni a szabadba. Körülbelül egy órai pihenés után az ötödik is kijelentette, hogy jól érzi magát és szintén a maga lábán ment haza a házába.

A bányászok elmondották, hogy egyiküknek a táskájában a robbanás idején egy nagydarab vajaskenyér volt és ezzel csillapították éhségüket. A bányarobbanás folytán vizet is találtak és az volt a szerencsésük, hogy szomszágukat eltudták oltani. Bolyongás közben jutottak az elhagyatott tárnába, ahol két napig még világosságuk is volt, mert a bányászlámpáik addig világítottak. Ennek a lámpának a segítségével sikerült elhatolniuk egy oly magas galériára, amely hitük szerint már közel volt a földhöz, mert hiszen a régi bányarészt azért kellett beszüntetni, mert azt már teljesen kiaknázták és mert itt majdnem teljesen a föld színéig jutottak el. Ebben a bányarészben elég levegőjük is volt és az egész idő alatt föl és alá járkáltak a galérián. Ez volt a szerencsésük, mert így ruhájuk is megszáradt és csak akkor mentek le mélyebbre, ha vizet akartak inni.

A bányászok elbeszéltek, hogy teljesen elvesztették időérzéküket és ez volt

az egyik oka, amiért nem estek kétségbe. Az első napokban azt hitték, hogy mentők közelednek feléjük, mert robbanásokat hallottak, de később mikor ezek a robbanások megszűntek, elveszett a reménységük is és csak akkor ujult meg, mikor az az érzékük volt, hogy fölöttük emberek dolgoznak, ami onnét eredt, mert ők is hallották a mezőn haladó kocsiknak dübörgését. Amikor azt kérdezték tőlük, hogy hány napig voltak a föld alatt, egyikük azt válaszolta, hogy szerinte öt napig.

— Honnét állapította ezt meg? — kérdezték tőle.

— Öt nap alatt szokott ekkorára megőnni a szakálam.

A falkiri bánya igazgatósága most átkutatja az egész bányát, mert azt hiszik, hogy más elhagyott tárnákban is lehetnek még odamenekült bányászok.

Nem üres reklám Jól és olcsón vásárolhat Witralnál

Avram Iancu (Kossuth) u. ca 5.
Női és férfi szövetek, barchet, flanel,
schifon, vásznak stb.

Ezt muszáj elolvasni!

Vételkötelezettség nélkül meggyőződhet, hogy a legkisebb bevásárlásnál is százakat takarít meg magának.

"SPLENDID" férfikalapésuri divat üzletében

Avram Iancu (Kossuth-u.) 16. hol csakis el-sőrangú divatcikkek olcsóbbak mint bárhol!

Börkeztű	275 Lei	Gyúlt kalap	650 Lei
Keménykalap	250 L-től	Legújabb divatka-lapok	200 L-től
la Socknik	30 L-től	Valódieselyemnyak-kendők	130 L-től
Jägering és nadrag	180 L-től	Bokavédő	130 Lei
Fehéring	260 Lei		

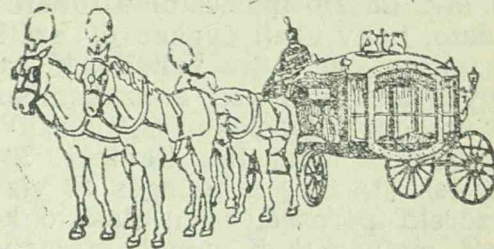
Tisztelettel külön árkedvezmény!

Nyitott és csukott autók

bérelhetők minden időben Magyarországra is.

Andriska és Rosenbaum
auto garage, Calvin-utca 15. sz.
Telefon 209. Telefon 209.

Ugyanott Michelin Cable auto gummi és benzín kapható.

Halálozás

alkalmával a családtagok saját érdekében keres-sék fel a Germán Károly utóda „Kegyelet” keresztény temetkezési intézetet, hol a legolcsóbb és legszebb temetéseket rendezik. — Különösen fel-hívom a közönség figyelmét arra, hogy üzletem a Sas-passagében van a vaskereskedés mellett, Oradea-Mare. Teljes tisztelettel:

Germán Károly utóda Tarsoly

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Blum és Társa

Divatruháza, Str. Rimanóczy 4. (v. Eldorádó)

Jumperpamutok dkgja L. 4.75
harisnyák, férfi sokni, kez-tyűk, nyakkendők, ingek, gal-lérok, csipkék, szalagok, iskola és himzőpamutok D. M. C. himzőselymek cér-nák szabókellékek. Olcsó árak.

PAULINI L. LILI

francia és angol női divat
szabócsága. — Fazon 500 leittől.

NAGYVÁRAD

Str. Pácel u. 19 sz.

Uri fehérművek

méret szerint

Róth M. Utóda

cégnél, Mária királyné-té 3

Kérje mi-de-nült a kitűnő

HORNIMAN

angol teát. — Képviselő és lerakat nagy-kereskedők részére: Societatea anonima Otto & Alfred Hertzog Bucuresti, Calea Vacaresti No. 4.

Linoleum, viaszos vászon, gum-mikabátok, szőnyegárú szaküz-lete és gyári főraktár

LINOLEUM

futó 67 cméter széles, méterje	Lei 167.—
futó 90	225.—
ebédőszőnyeg 150×200	750.—
ebédőszőnyeg 200×250	1250.—
ebédőszőnyeg 200×300	1500.—

Haas Lipót

Viaszos vászon asztal bevonásához:

78 cm széles méterje	Lei 70.—
100	90.—
115	105.—
Bőrvászon minden színben	120 cm. széles 140.— Leittől.

228

Oradea-Mare Regele Ferdinand 5.

Strapa futószőnyeg 70 cm. széles méterje	Lei 98.—
Strapa futószőnyeg 90 cm. széles méterje	120.—
Päsch ebédőszőnyeg minden nagyságban. Oitomán-takarók nagy választékban.	

Gummi kabátok 750 L-től 2200 L-ig angol gumizásu.

**A bádigos szakosztály
megalakulása**

Lapunkban megjelenő felhívások nyomán és annak eredményeképpen újabban a bádigos és vízvezeték szerelő iparosok állottak össze, hogy a maguk gazdasági érdekeik védelmére szakosztályukat megalakítsák.

Dévald László ipartestületi titkáráé is a főérdem, hogy ezen éveken át széthuzódó szakosztályt életre keltette, ki minden egyes találkozáskor a szakemberek előtt a szervezkedés fontosságát, szükségét és hasznait fejtegette. Október 30-án délután tartotta meg a bádigos és vízvezeték-szerelő iparosság ezen alakuló közgyűlését, melyen több mint 25 iparos vett részt. Az előzetes felhívásra a megjelenetek egyhangulag kimondották a szakosztály megalakulását és a tisztikart is megválasztották a következő személyekben:

Diszelnök: Vlád Gusztáv. Szakosztályi elnök: Hotya Sándor. Választmányi tagok: Dengelegi Armin, Varga József, Sipos Antal, Szilvássy János, Östereich Károly és Róth Jakab. Ellenőrök: Bernacsik József és Kaufmann Sámuel. Pénztárnok: Kollár József. Jegyző pedig: Ruzicska József lett. A megválasztott tisztikar köszönetet mondott a régi szakosztály eddigi pénztárnokának Goldberger Lajosnak, ki a szakma érdekében állását mindvégig megtartotta és aki a szakosztály új életre keltése alkalmából 200 Lei adományt adott a pénztár javára. Elhatározta a szakosztályi közgyűlés, hogy belépési díj 30, a tagsági díj havonként 10 Lei lesz, mely után a megjelentek mindannyian be is léptek a szakosztályba.

Ipartestületi előljárósági ülés

Október 31-én, szerdán tartotta az ipartestület rendes havi előljárósági ülését Czeglédy Jeremiás elnöke mellett, mikor is tudomásul vette az előljáróság a számvevők és az elnök jelentését az elmúlt havi pénztári és ügyforgalomról. — Megütközéssel vette azonban tudomásul az előljáróság az iparosok nagyfokú közönyét, melyet saját ügyeik iránt tanúsítanak.

Az egyes szakosztályok ugyanis az új ipartestületi előljárósági tagok kijelölésére vonatkozó kívánságnak még mindig nem tettek eleget, melyre tekintettel az előljáróság úgy határozott, hogy amennyiben még egy felhívás után sem tennének a szakosztályok annak eleget, úgy akkor az előljárókká választandó iparosok személyeit ő fogja kijelölni és választásra ajánlani.

Örömmel vette tudomásul az előljáróság dr. Feld Albert ügyész közbenjárását a portómentesség biztosítása érdekében tett eredményről, melyből a postaigazgatóság megértő és jóakarata válik nyilvánvalóvá. A menház javára rendezett mulatság előkészítéséről tett titkári jelentést is tudomásul vette és egyben a legnagyobb mértékben való támogatását és közvetlen közreműködését biztosította az előljáróság mindenik tagja.

A testületi és menházi ingatlanok, valamint ingóságok tűzbiztosításának kiadása ügyében határozott ezután az előljáróság, még pedig úgy, hogy teljes nyilvánossággal a nevesebb biztosító társaságok fognak arra felhívni. Örömmel vette tudomásul ezután az előljáróság Catana rendőrprefectus urnak a műhelyek zárójára

vonatkozó rendeletének módosítását. Ezután Ungerleider Mór a hitelszövetkezetre hívta fel az előljárók figyelmét, kérvén azt, hogy hassanak oda, hogy a szövetkezet anyagraktárakat létesítsen.

Cipészek bérharca

Mult heti számunkban már megemlékeztünk a cipész szakmában előállott részleges sztrájkról, mely sajnos a mai napon is fennáll, dacára annak, hogy a munkaadók a munka zavartalan folytatása érdekében a legvégső elfogadható feltételekig elmentek. A munkások a fokozott béremelési kívánságaikat azzal indokolják, hogy a munkaalkalom megcsappant s nincs alkalmuk az egész hetet zavartalanul kidolgozni s így a létfeltételüket biztosító jövedelmet megkeresni. Mint értesülünk, ezen állapotok tényleg fennállanak, ami azonban egyaránt károsan sujtja a munkaadót és munkást. Épen ezért a hétnek bizonyos napjain való dolgozás még mindig előnyösebb, mint a hetet végig sztrájkolni s ezért a méltányos közepet volna választandó, úgy a munkások, mint munkaadók részéről.

Szabómunkások bérmozgalma.

A nőiszabó munkások által megindított bérmozgalomhoz újabban a magyar-szabó munkát készítő segédek is csatlakoztak. Mindkét csoport az érdekelt munkaadókkal külön-külön tárgyalásban áll, melynek eredménye remélhetőleg a kölcsönös megegyezés lesz.

Az iparos menházért.

A menház javára rendezendő műsoros táncestély sikere érdekében az Ipartestület elnöksége és előljárósága felkéri a testület összes tagjait, hogy megjelenésükkel, pénz, élelmiszer, vagy iparcikk adományaikkal az estélyt biztosítani szíveskedjenek. Az estély sikere érdekében különben nemcsak az iparosság szál sikkra, hanem városunk vezetői dr. Hodor prefektus, Bucskó polgármester, Catana rendőrprefektus, Coroi pénzügyigazgató, valamint a városi tanács tagjai, kik a tisztségek elvállalása mellett a jótékony célra tekintettel személyes megjelenésüket és különféle kedvezmények megadását is kilátásba helyezték. Tekintettel arra, hogy természetbeni adományokat is elfogadunk és azokat az estélyen értékesíteni kívánjuk, felhívjuk tagjainkat, hogy hus, tészta vagy pedig másnemű adományaikkal járuljanak büffénkhöz. Erre vonatkozó készségüket lejtensék be az Ipartestület hivatalánál. Tekintettel a közeli és rövid időre a meghívókat iparos tagtársaink személyesen fogják kézbesíteni, kiknél a jegyek megválthatók, felülízetések és adományok eszközölhetők lesznek. Kérjük tagjainkat a cél tömeges támogatására annál is inkább, mert menházunk megmentése és zavartalan működésének biztosítása elsősorban saját feladatunk. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

Cipész iparosok gyűlése.

Felkérjük az Ipartestület kötelékébe tartozó összes cipész iparosokat, hogy f. hó 4-én azaz vasárnap d. e. 9 órakor az Ipartestület helyiségében okvetlenül és teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

Tűzifa megrendeléseket kedvezményes áron az Ipartestület hivatala felvesz.

T Á V I R A T

5000 méter angol kabát szövet érkezett minden színben, melyet 330 leles árban árusítunk ki.

Bwdul Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 10. sz.
SCHNEIDER és MIHELFI.

Schwarcs Lajos
úri szabó

Str. Földes (Uri-utca) 5

**UNITED STATES
LINES**

NEW-YORK FELE

Southampton — Chebourg

LEVIATHAN

Okt. 30. Nov. 20. Dec. 15. Brémából
Southampton és Cherbourgól New-Yorkba

GEORGE WASHINGTON

December 29.

President Arthur....	dec. 22.
America.....	jan. 9.
President Roosevelt	nov. 7. dec. 12.
President Fillmore....	nov. 21
President Harding.....	nov. 14. Jan. 16

Southamptonból és Cherbourgól az elutazás egy nappal később. Előnyös alkalom áru szállításra. Részletekre felvilágosítást ad.

UNITED STATES LINES

Romániai vezérképviselet „Merkur” Bukarest
Calea Mosilor 21. Temesvár Hunyadi utca
8. Czernovitz Lillengasse 15.

Eladó

nagyon szép női batist ingek, nadragok, mellények, zsebkendők, függönybe való klópli csipke és bétét, nagyon szép arany, kötött és kézimunka terítők, typoses aranyterítők, klcsik és nagyok, színes kerek kötött asztalterítők, nagy dupla ágyterítők, file moitvumok, nagy választékban, gobelin fotel, gobelin kép, matyó himzési terítők és képek, fehér, rischeliő, madel a és ajouros asztalközepek, fehér és sötétkék kötött ruha.

Bwdul Reg. Ford. (Rákóczi-ut) 30. szám jobbra, Szász.

ANGOL DIVAT SZÖVETKÜLÖNLEGESSEGEINK MEGÉRKEZTEK
OLCSÓ ÉS SZOLID KISZOLGÁLÁS!
HAVAS és GRÜNFELD
POSZTÓ ÉS BÉLESÁRU KERESKEDŐK
10. JOSIE VULCAN, 11. V. SÁNDOR UTCA

* YES-PUDEK, a puderek királynője, csak zöld zárószalaggal valódi.

Gummi kabát különlegességek

Haas Lipót „Linoleum” gyári lőreklárban

Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 5. szám

Férfi gummi esőkabát kassmír szövettel Lei 850
Férfi gummi kabát valódi gyapju szövet külsővel, a legjobb angol gummizással, elegáns fassonokban mélyen leszállított áron Lei 1750
Női gummi kabát elegáns fassonokban, kitűnő anyagból . . . Lei 875— 1190— 1800—

BOR

kicsinyben és nagyban állandóan kapható

JELINEK GÉZA szőlőtermelőnél
Str. Ploilor (Nyárfa utca) 5 szám alatt

Vásároljon a termelőnél!

Gyapjuipar rt. Str. Reg. Ferdinand 13

A gyár összes termékeinek lerakata.
Eladás szigorúan szabott gyári áron.

Telefon 16 63. 1644 Sürgőnycim: Fonal.

ANGOL SZÖVETEK

legjobb és legkönnyebb minőségben
rendkívül lezártított árban.

Eladás nagyban és kicsinyben

Londonból nagy szállítmány érkezett
az őszi és téli szezonra.

covercot, doublé-face, felöltő és más
különböző ruhaszövetek: fekete, sötétkék
és fantaisie, legmodernebb és legújabb mintázatu,
legfinomabb kivitelű anyagok. Különösen felhív-
juk a választékos áruk kedvelőinek figyelmét.

„FINTEX“

szabadalmazott kereskedelmi márkára, amely a
szövet bordűrjébe van beszőve és amely finom-
ság, elegancia és tartósság tekintetében felül-
multhatatlan és amelynek egyedüli és kizá-
rólagos tulajdonosa az egész világra:

PENDLE & RIVETT
Ltd. LONDON.

Fiókok: Páris, Milano, Madrid, Cairo, Maroco, Cap-
föld, Melburn, Peking, Rio de Janeiro.

Egyedüli képviselő Románia számára:

HENRY ROBERT KENT

angol elattvaló.

Központ: **Bucuresti**, Str. Academiei 45.

Fiók: **Galati**, Strada Domneasca 13.

Perzsa

szőnyegeket

gyári szőnyegeket min-
den nagyságban, ken-
esertakarók, függönyök
hálószobák nagy vá-
lasztékban. Wertheim-
kasszák minden nagy-
ságban, lezártított árak
mellett.

Beck

és Benjamin

Strada Cogalniceanu

(Várady Es.-u.) 11. sz.

TELEFON 17-02. 31.

Eladó házak

A város minden utcájá-
ban bekölthető 60 ezer
Leitől 3 millióig vannak
lakások 1-5 szobáig bu-
torral vagy anélkül, üzle-
tek, southerainek, szőlők,
földek stb. Ha házat, üzle-
tet, lakást, szőlőt, földet
butorozott lakást eladni
kell, cserélni akarja,
forduljon bizalommal hoz-
zám, diszkrétan elintézem
azonnal Bizományba bár-
mit elfogadok.

Welsz Elzi

KÖZVETÍTŐ IRODAJA
Str. Tipografiei (Nyomda-
utca) 4. szám.

Eladó

kisebb, nagyobb ház és
lakás, 2 szoba fürdőszo-
bával, orvosi rendelőnek,
irodának átadó. Törköly-
mezőn szőlő 2 házzal,
felszereléssel olcsón meg-
vehető. Keresek kalap-
szalonnak központ an üz-
lethelyiséget. Aki házat,
szőlőt, üzletet, lakást vagy
bármilyen ingóeszközt

eladni vagy venni
akar, forduljon bizalom-
mal irodámhoz, megelé-
gedésre közvetítek, bizo-
mányba bármit elfogadok.

Özv. Zilahy Gyuláné
általános kereskedelmi iro-
dája, Strada Alsapi-utca 1.
Otthon 1-4-ig.

AMERIKAI IRODABU- TOROK, HÁLÓSZOBÁK, EBEDLOK, PARKETTAK

elsőrendű kivitelben és nagy
választékban kaphatók

RIMANOCZY műbutor és
parkettgyár R-t. ORADEA-MARE
Strada Clujului 117. :: Telefon 279.

Gyermeke lesz

a legelegánsabb a korzon,
ha gyermekkosiját

Szöke Miklósnál

Vlahuta (Str. János-u.) 22. szerzi be

Ugyanott új huzatok, ernyők, gum-
mítások és mindennemű javítások
a legolcsóbban és leggyorsabban
készülnek.

I. NACHT

soc. in nume colectiv

CLUJ

Str. Memorandului 20

Telefon Iroda 653, raktárak 654

Vasak

Fémek

Csavarok

Csőárak

stb. stb.

Vasuti anyagok!

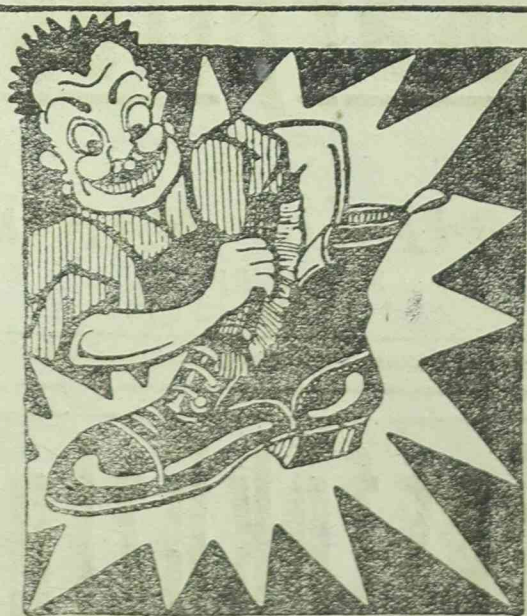
Távírási cím: METALNACHT.

Szalonna, disznózsír

legolcsóbb
árban.

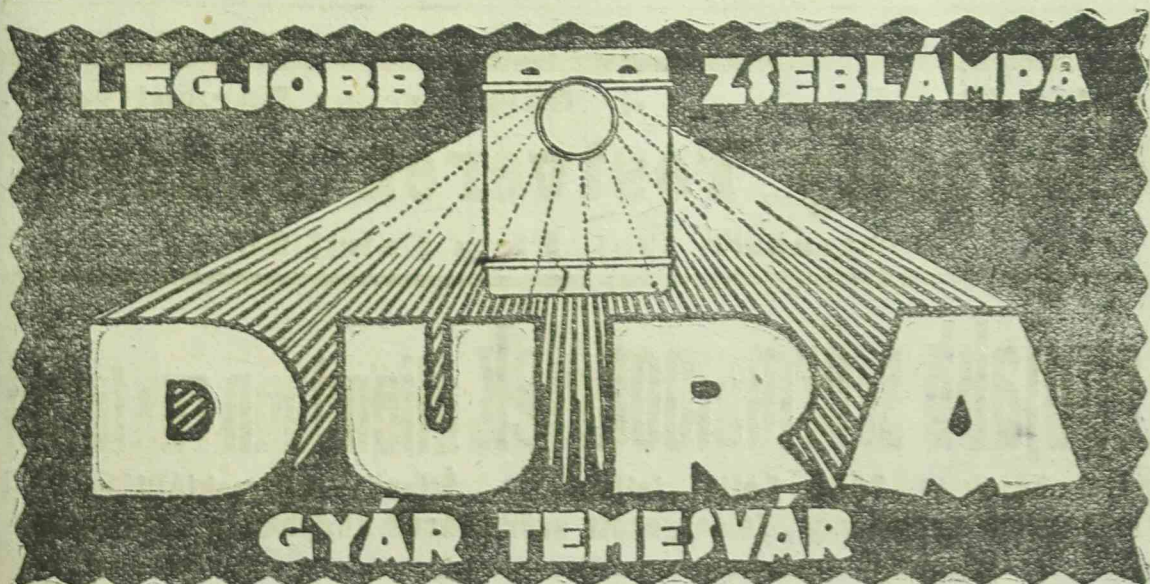
Pontos kiszolgálás mellett beszerezhető

ACZEL SÁNDOR-cégnél Oradea-Mare Str. Deák No. 5
(Deák Ferenc-utca) 5. sz. 1504 Telefon 922.

PYRAM

CIPŐTISZTÍTÓZER

Aszfalt- és kátrány

fedéllemezt

aszfaltoló lemezt, desztillált aszfaltkátrányt, carbotinátot, facementot, bitumént, vaslakkoztatót, és az összes aszfalt és kátrányterméket a legkisebb mennyiségben gyárt 227

„GROZIT”

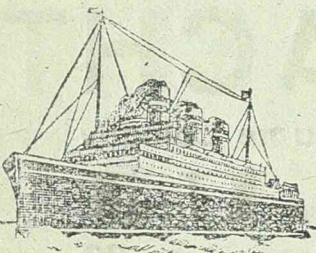
aszfalt és kátránytermékek gyára, Timisoara, gyárodros. TELEFON 11-24. szám.

Kérjen árajánlatot!**Schwartz ókszerész**

Str. Vulcan (Nagy Sándor-utca) 1.

Vesz, elad, cserél

Brilláns, arany és ezüst tárgyakból dúsz választék. Saját modern műhely:

készít, javít, átalakít.

Ha jól, olcsón és kényelmesen, vesztegzár nélkül akar utazni

Amerikába,

ugy hajójegyét

KIRSCHNER és TSA

szállítási r.-t.-nál

Oradea-Mare, Piața Mihai Viteazul (v. Nagypiac-tér) Andrányi ház, amely

a Skandinavian-Amerika Linies
nagyváradi képviselője.

Harmadosztályú hajójegygyel a kikötőig a vonat másodosztályán lehet utazni

Kárpitos

munkákat előrenézéssel
kivitelben készíti:

GIDÁLI MANÓ

Str. Postei (Uri-u.) 2.
Bulev. (Rákóczi-ut) 6.

Festékküzlöt

Mindenféle festékek legelőnyösebb árban kapható.

Biró

Str. Vlahuta (Szent János-utca.) 32

VIZUMOKAT

leggyorsabban, legolcsóbban elintézt

Kálmán és Szirmai

Str. Gen. Mosoiu (Mezey M.-utca) 7.

Futárjárat naponta Cluj-Brassó és
Bucarest között. — Telefon 2-21.

Mindenféle

vadászfegyverek

és vadászati felszerelések egyedi szakszerű javító műhelye

Matéh Ferenc puskaműves

Str. Titu Maiorescu (v. Menház-u.) 5.

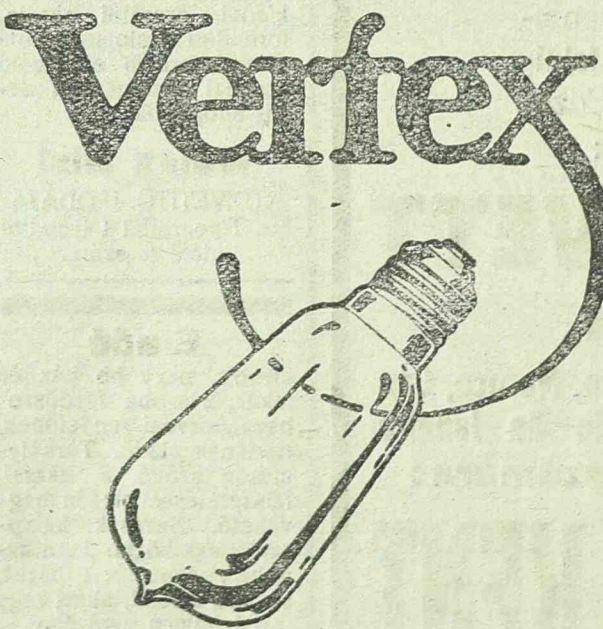
Utleveleket vizumokat

bármely konzulátusnál a leggyorsabban elintézt

Díjmentes felvilágosítás.

SCHREIER

ügynökség Stefan cel Mare No. 1.
(Tisza Kálmán-tér 1.) vármegyeháza mellett.

COLUMBIA**FEHERNEMÜGYÁR R-T.**

ORADEA-MARE, Cal. Aradului (Arad-ut) 23-25. sz. Sürgőnyeim: COLUMBIA

Gyártmányai

az összes férfi és női fehérnemű a leggyorsabb és legjobb árú a legfinomabb kivitelig.

Telefon 10-35.

Sürgőnyeim: Mártonffy-pelz.

Mártonffy Testvérek szűcsök

szűcsáruház Cluj, Piața Unirii 20.

ENGROSSI

Legújabb szőrmemódelek állandóan raktáron

Sportkabátok 2-3000 Leltől feljebb. — Állandó szőrmekivitelés !!!
Mindennemű prémőrök, feldolgozott szőrmeárny nagyban és kiskisben.

„AESCULAP”

MARQUE DÉPOSÉE

MATÉH MIHÁLY orvosi műszertára

Cluj-Kolozsvár, Nicolsa Jorga (Ióka) u. 2.

Lloyd 1820-1183

Románia legnagyobb raktára orvosi műszerekből, kórházi és szanatóriumi berendezésekből. — Állandóan raktáron elektromos készülékek, laboratóriumi felszerelések, betegápolási cikkek és kötszerek, C. Reichert mikroszkopok, röntgen készülékek, lámpák, Quarzlámpák eredeti gyári áron. Record fcskendők azonnali javítás jutányos áron. Árajánlatot a készséggel szolgálunk.

Kaiser-Borax

Minden háznál olyan fontos,
Mint a nyájnál a bojtár,
Vagy a kolompós.

53.

Aszódinál Sas-palota

Tavalyi tearum tovább is literje 26 Lei

Helybeli és vidéki nagy-ságos asszonyaimat meghívom vásárlásra. Tisztán kezelt fűszerárak, cukorkák, csokoládék, kávék, teák, likőrök, gyógykonyak, gyógyborok, sajt, vaj, liszt, túró, éstélyek a legfinomabb összeállítású csomagok pezsgők, tea kenyerek cukorka osztályom külön

legességgel Dorian Filmszínház (pászás) főjára tával szemben. — Olcsó árak. — Pontos kiszolgálás.

VESZÜNK!

szőnyegeket, butorokat,

elje lak- és iroda-beret
szőnyegket, Wertheim kass-
zát, zongorát, csillárokat,
orcellánokat, régi söröge-
t. Meghívásra házhoz
megyünk.

Frenkel és Fia
Str. Generali Mosul 10
Mezey Mihály-utca 10.

Ismét meg-
ar-
bin veszek nagy-
azüst és briliáns
tárgyakat

KLEIN
ékszerárúháza
Avram Iancu
(Kossuth-u.) 4

Ebédli függöny

arna, fekete brokat,
donat uj, 3 és fél
éteres drapériával,

sürgősen eladó.

wdul Reg. Ferdinand
Rákóczi-ut) 30 jobbra
SZÁSZ. 948

Zongora
rövid, keresztu-
ros, fémszerkezetű
kitűnő hangu

Planino
Gebrüder Stingl
eljesen új állapot-
ban sürgősen eladó
Sternborné
Piata Unirii No. 2
Telefon 13-45

Kályha

avításokat és át-
akásokat vállal
VARGA György
kályhamester
Str. Berkovits F. u 33.
uj kályha 2200
telért kapható.

24 óra alatti

készítünk női és férfi
fehérneműket
kelengyét,
női és gyermek
felső ruhákat.
Erdős Malvin rőds
Piata Unirii 7. Sz.
(Szt. László tér)

Romóleon

tudja már, hogy leg-
gyorsabban intézi el
utlevélei és vízumai
Kölnvárt, Brassó-
ban és Bukarestben
DEUTSCH és FIA
futárrodája
Pannónia kávéház

Butorok

tölgyfa hálószobák, ves-
ágyak, sodronyok, afrik
matrac, réz mosdó, réz
éjjeli szekrény, zaurasz-
talke, kóitartó, paraván,
kályha ellenző és egy
használt konyha berende-
zés jégsekretyel eladó.

Tonk Emilné

Strada Szt. Ladislau (volt
Köröze-utca) 32. sz. alatt.

Varrógépet

ha jót és olcsót akar
keressen fel bizalommal

Kerékpárok

állandóan raktáron.
Varrógépeket, kerék-
párokat veszek, eladók
cserelek és ezekhez
való alkatrészek állan-
dóan kaphatók. —
javításokat szaksze-
rűen eszközölök.

Konrád

műszerész, Baross-u. 10.
és Nagypiac-tér sarok.

Kiadó

eladó lakása 24 óra
alatt diszkrétan el-
intézem.

Walaz Glzi

Strada Tipografiei (v.
Nyomda-ut a) 4 szám

Str. Reg. Ferdinand 9.

Stepper cukrászda mellett,
őzv. Petriné látszerész üzle-
tében tekintse meg

HERBST

ékszerész raktárát és a ki-
rakatban az árat.
Brilliantot, arany- és ezüst-
dísz tárgyakat, órákat olcsón
ott vásárolhat.
Brilliant, arany és ezüstért
magas árat fizetek.

Cipő elárusítás

Gyári áron, kicsinyben elárusítom az
összes raktáron levő saját készitmé-
nyű férfi- és női cipőket. Kérem a
n. é. közönséget, hogy nálam pró-
bavásárlást és közölni sziveskedjék.

Muhari cipőgyár

Str. Lunei (Holdvilág utca) 3.
Nr. 1727—1923.

Anunț de licitație

Se aduce la cunoștință publică că în ziua
de 3. Decembrie 1923 ora 10 a. m. se va
ține licitație orală și cu oferte scrise în localul
Primăriei Comunei Cetea (pl. Aleșd) pentru
vânzarea materialului lemnos în cantitate de
1586.5 m³ ce se află pe 9. j. c. în pădurea
bisericești gr. or. din Cetea situată în hotarul
comunei Borodul-Mare.

Pretul de strigare începe de la 80 000 lei.
Garanta pentru admitere la licitație este
de 8000 lei.

Condițiunile de vânzare se pot vedea la
osoiul silvic C-șul Repede din Oradea-Mare și
la oficiul parochial din Cetea.

Oradea-Mare, la 2. Noembrie 1923.

Regiunea silvică.

Órák

szakszerű javítását a leg-
komplikáltabbig kifogástalanul

Tiszay

végzi Strada Alexandrii
(Teleky-utca) 9. sz. alatt
Jutányos árak. Preciz munka.

Házak eladó. Házai-
adást megbízásokkal vé-
lünk. — Kőcsőszőke
megszertünk. Magánpár-
tunk. Jutalékkal helye-
zekei Adásvételi Rtg. Per-
sul Traian 12. — Értéktől
delután.

Parfümerie

D'OR

Reg. Ferdinand
Rákóczi ut 18.

Bauerné Szabó Julia
megnyitotta
ismét fésű,
illatszer és
játékáru ol-
csó üzletét

Üvegkereskedők

A közeli lámpa sai-
son alkalmával aján-
lunk raktárról bármi-
lyen nagy tételben fali,
függő és asztali lám-
pákat, lámpasírokat,
lámpabelet, kézilámpá-
sokat, lámpaalkatrésze-
ket, opál és kupola-
ernyőket.

Árunk a legver-
sényképosebbek

Kérjen árajánlatot!

Komlós Testvérek

üveg és porcellán áruháza
Oradea-Mare (Nagyvárad) Nicolae Jorga
(Zöldfa)-utca 13. Telefon 372.

Cégváltozás miatt az összes raktáron levő

öltöny, télikabát és raglán szöveteinket

rendkívül olcsó árban dolgozzuk fel.

KLEIN TESTVÉREK

uri szabók
Str. Teatrului (Sinház-utca) 4. Adorján-ház

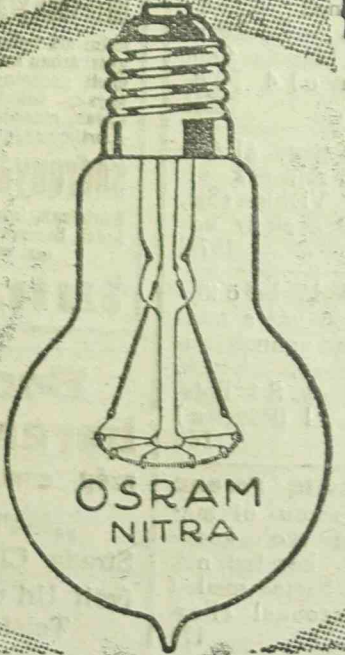
Elsőosztályú szőlő-olmányok
gyümölcsfák
magastörzsű rózsák
spárgagyökerek
stb.-ről szóló árjegy-
zékünk megjelent

AMBRORI, FISCHER & Co. RT. Alud —
Nagyenyed

1,000.000 Lei tőkével

jól menő iparvállalathoz társulna csakis személyes köz-
reműködéssel okleveles mérnök.

Megkeresések írásban 1,000.000 jelige alatti kiadóra kértnek

OSRAM NITRA

Több világosság
Több teljesítményt jelent

OSRAM
felírást kell a villanykörte látnunk

